

Vértés-féle Sósorszesz
Minden háznál szükséges.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Kyjiénikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitűnt. Erőstősítő szendrők, vérszegények és lábadozók számára. Érvényesítő, idegerősítő és vérjavító szer.

Kütnő 12. 8000-nál több orvosi vélemény. **J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.**

Vásárolható a gyógyszerárban filliteres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

1900. párisi világiállításon Grand Prix.

Kwizda-fluid.

Kigyójel (Touristfluid.) 1174-h

Aromatikus bedörzölésre az idegek és izmok erősítésére.

1 üveg ára 2 korona.
1/2 üveg ára 1 kor. 20 fill.

Erősítés és erömegejtés céljából eredményteljesen használják az összes turisták, kerekpárosok és lovaglóok nagyobb túrák után. Kwizda-Fluid valódi csak a Kwizda-Fluid védjeggyel. Kapható minden gyógyszerárban. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26. sz.

ÁRJEGYZÉK BÉRMENTVE KÜLD.

WEBER-KAROLY

TÁJKERTÉSZ
RÓZSATELEP-GYÜMÖCS ÉS
DISZFÁISKOLA-TULAJDONOS
BÉKÁSMEGYEREN
BUDAPEST-MELLETT.

Míg eddig a régi borbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitustánc), a sápkór, a női arczot elégtelenítő pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabban

a PARÁDI ARSEN vízben vastartalommal olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsensavas víznél (Ronceno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogyasztók egész serege dicsőri hatással, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

Egy postaládá (7 palack) parádi arsen vastartalmú gyógyvizet Magyarország összes postálmására 5 korona 80 fillért bérmentesen szállít a ca. és kir. udv. azst. Magyarországon összes postálmására 5 korona 80 fillért bérmentesen szállít a ca. és kir. udv. azst.

Főraktár: **ÉDESKUTY L.** Iltó, BUDAPEST.

Kapható minden gyógyszerárban és megbízható fűszerkereskedésben.

VASÁRNAPI UJSÁG

16. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, ÁPRILIS 21.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A Vildgbrónkák-va negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldj is csatolandó.

ÚJ PALOTÁK.

OLYAN ÁLLAPOT még sohasem volt Budapesten, mint most. A mult évben a valamivel javult gazdasági állapotok következtében kezdett föllendülni az építkezés, mindenfelé, a város belső és külső részeiben egész sereg régi házat bontottak le s újakat kezdtek építeni helyettük. Az ősszel aztán kiütt a harez az építő-vállalkozók s munkásaik közt, kömüvesek, ácsok leszállottak az emelvényekről s a félig kész házak azóta is abban az állapotban meredeznek az utcákon, a hogy akkor félbehagyták. A harez pedig tart most is, itt-ott ugyan dolgoznak fél-erővel az épülő házakon, de a munkások tömege szívosan állja az ellenállást s a mesterek sem akarják legyőzőtként abbahagyni. Most tehát az a helyzet, hogy égető szükség volna új házak építésére, a lakások hiánya mind érezhetőbbé válik, volna kedv is az építésre, — de nincs, a ki építsen.

Egy-két nagyobb szabású új ház mégis elkészült. Mint legnevezetesebb új középület első sorban a zeneakadémia új palotája említendő a Gyár-utca és Király-utca sarkán. Az új, nagyszabású palotának a közelebbi hetekben végbe-

menendő megnyitása kétségkívül nevezetes eseménye lesz zenei életünknek; akkor majd bővebben is fogunk vele foglalkozni.

A zeneakadémia egész multja alig több harmincz évesnél. 1875-ben alapította Trefort miniszter s mindjárt azzal adott neki súlyt és jelentőséget, hogy élére Liszt Ferenczet nyerte meg. Ez a kezdet azonban csak névleg volt fényes: tulajdonképen elég szerény volt. Liszt-ten kívül csak két rendes tanár tanított az intézetben: Erkel Ferencz és Volkmann Róbert, harmadikul pedig idősb Ábrányi Kornél járult hozzájuk mint rendkívüli tanár. Eleinte csak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KIRÁLYI ZENEAKADÉMIA ÚJ PALOTÁJA.

KÖVÉRSÉG korai vénség. Kinos, arany, sok minden betegségek kezdetét az emésztési zavarok és az elhízás okoz. Aztán kell ideje korán, ha a haj nincs még elszáradva, csak egy kisérlet lenni a világhírű Mandor-porral, melynek ára azért oly osekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megvásárolni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tekintélyes orvosi és vegytani bizonyítványokkal és statisztikai utánnal, vagy a pénz beküldés mellett, azétképpen 1902.

Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-kört 2/V TÖRÖK JOZSEF gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

Hall-fürdőhely

Felső-Ausztriában.

Elsőrangú Jódbróm-fürdő.

Legrégibb és leghatásosabb jódforrás Európában.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőgondnokság. 12140

Alapították 1878.

Telefon 15-56.

Lawn-Tennis Képes árjegyzék kivanatra

Seffer Antal

Ipartelepe és angol sportjátékok gyári raktára Budapest, Károly-utca. boltszám 12 (Központi városi ház épület.)

11952

FELHIVÁS A NŐKHÖZ!

Mindazon nők, kik adnak valamit a kéz és arcz ápolására, ne kenjék arczukat és kezüket semmiféle krémmel, kenőccsel, puderral, melyekkel sosem fognak eredményt elérni, hanem tegyenek egy próbát a világhírű és orvosi tekintélyek által ajánlott

„HOPPA“

angol teint regulator-ral, mely fölölegessé teszi az arcz és kéz kellemetlen bekenését s egymagában pótolja a krémet, kenőcsöt, pudert, szappant.

A „HOPPA“ bámulatos gyorsan tünteti el a szeplőt, májfoltot, bőrvörösséget, mitessereket, stb. és meglepően puhítja, finomítja, ifjítja az arczot és kezeket. 12126

Igazi uri nő nem keni arczát.

Egy doboz ára utasítással 2 K 50 f.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszertárban.

Főraktár: **Kaiser Vilmos és Tsa** kozmetikai laboratoriuma Győr, 1/g.

Rózsafa és Szekvirág.

Nagy képes árjegyzék 400 legújabb és legjobb régi fajokkal bérmentve küldetik. **Magastörzsű rózsafa** 2-3 éves koronával 10 drb 12-14-16 K bérmentve. **Császarszekvirág** 1 évesek folytonvirító legszebb fajok 10 drb 5-8 K bérmentve utánvétel mellett bármely helyre. Kérem ezt megtekinteni, ily módon egy ezeg sem szállít. **Krausz Tamás** kerttulajd. **Fekete-halom** Brassó mellett. 12104

Magyar asszonyok! valódi hómí vászoneműkből ingyen küld mintákat a Magyar Iparműcsarnok Kaposváron. 12074

Fajkutyák.

Ajánljuk kitünő vizsla, kopó, vad-disznós és borzabeket, nyersen és idomítva; továbbá óriási szent-bernáthegyi, újföldi, doggok, orosz agarak, skóciai juhász-kutyák magyar komondorok, uszárok, törpe ebekék és kitünő patkányirtókat, angoramacskákat, óriási füles baglyokat, élő és kitömött vadak, diszgalambok, madarak; **Fajbaromfi**, óriási laci, kacsa, pulyka és tyúktojók, méhek és felszerelések, állattenyésztési eszközök, állattápszer készítményeket, állatokat gondozásra, **idomításra**, nevelésre és gyógykezelésre elfogadunk, cseréket és vételket kötünk. Árjegyzéket bérmentve küld: **Diana-Telep, Tar, Hevesszgye.** 12153

Olcso cseh ágytoll!

5 kiló; új fosztott 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 kor., 24 kor., hófehér pehelypuha fosztott 30 K, 36 K. Szállítás portómentesen, utánvétellel. A kieserítés és visszavétel portómentesen, ellenében megcsodgették. 12156

Benedikt Sackel, Lobos Nr. 60. Pilsen mellett, Böhmen.

KRIEGNER AKÁCIA-CRÉME

POUDRE és SZAPPAN

A LEGTÖKÉLETESEBB ARCÁPOLÓ SZEREK.

Kitünő hatásuk folytán az egész continensen elterjedve. Szeplőjét, vimmerlijét, mitesszerét rövid par nap alatt elmulasztja.

Akácia-Crème 2 korona. 11906

Kapható a készítőnél: **Akácia-poudre 1 korona.**

KRIEGNER „MAGYAR KORONA“ GYÓGYSZERTÁR. Budapest, VIII., Calvin-tér.

Angol Sport és LAWN TENNIS FELSZERELÉSEK

~ NAGY VÁLASZTÉKBAN ~
WESZELY ISTVÁN NÁL
~ BUDAPEST, IV. VÁCI UTCA 9. ~
ÁRJEGYZÉKET BÉRMENTVE KÜLD.

CALDERONI ÉS TÁRSA

IV., Váci-utca 1, BUDAPEST, Kishid-utca 3.

Színházi látesővek, fogantyúval. Alumínium színházi-, tábori- és versenylátesővek. **Prizmás távesővek.** Zeiss, Busch és Goerz-féle gyártmány eredeti gyári árcan. — **Szemüvegek, orrcsüvetők** és lorgnettek arany, ezüst és teknősbéka csont keretben. — **Olvásó üvegek** egyszerű és díszes keretben. — **Ancord légnyelvérők, hőmérők.** — **Stereoskop** szekrények.

Fényképészeti készülék, kodak, nagy választékban, eredeti árcan. 12136

A DUNAPARTI NÁKÓ-PALOTA BONTÁSA 1903-BAN.

mint legmagasabb tudományos zeneintézet működött, a legmagasabb zongora-oktatással kapcsolatban s csak később lett belőle a mai teljesen kifejlesztett, szervezetében és tanterében egyaránt európai színvonalon álló intézet, a melynek növendékei közül nem egy vált európai hírű zenészszé s a kisebb tehetségek is különféle zenei szakmákban vezető szerepet játszanak zenei kulturánk terén. A specifikusan magyar zene művelésében és fejlesztésében ugyan a zeneakadémia alig hagyott valami nyomot, pedig ép ennek színvonalra emelése, tudományos felkutatása és művészi kiképzése volna egyik főfeladata, — de remélünk kell, hogy a jövő ebben a tekintetben is haladást fog hozni. Az állam valóban nagy áldozatkészséggel látta el ezt a fontos kulturális szerepű akadémiát minden szükséges kellellyel, ezt azzal kell viszonznia, hogy az eddiginél teljesebben kell beilleszkednie a magyar művelődés organizmusába. Az új épületben a tanítás céljaira szolgáló helyiségeken kívül lesz egy hangversenyterem, a mely nemcsak intézeti, hanem egyéb hangversenyek tartására is alkalmas lesz.

A másik nagyobb szabású fővárosi új épület, melyet mai számunkban képen bemutatunk, a Gresham biztosító-társaság palotája a Ferenc József-téren. Hatalmas, nagy modern bérház, három szabad homlokzattal a térre, a Mérleg-utcára és a Zrínyi-utczára. Budapest legszebb pontján áll s egyike a legnagyobb fővárosi bérházaknak. Helyén még nemrég a Nákó grófi palota állott, a régi pesti Duna-sor egyik legelső palota-szerű épülete, melyet annak idején mint a pesti nevezetességek egyikét emlegettek. A város fejlődése avultta tette a mult század elei pesti építkezésnek ezt az érdekes emlékét is, a bontó csákány alá került, hogy helyet engedjen még nagyobb s a mai izlésnek és kényelemnek jobban megfelelő utódjának.

SZERELMI INTŐ.

Szerelmesek — vigyázatok.
Még akkor is, ha játszatok!

Vigyázatok minden lépésre!
— Ti bűvös álomkertben jártok,
Hol szunnyadnak csodás virágok,
Várva: két szív hó egyverése
Keltse őket szent ébredésre.

Vigyázatok oh, minden szóra!
— Nem kell épen nagy sorvasztó fagy
A zsendülő gyenge bimbónak.
Elég egy hűvös negyedóra;
És — sosem lesz belőle róza...

Még akkor is, ha játszatok,
Szerelmesek — vigyázatok!

Lampérth Géza.

BANKÓ LÁNYA.*

Ment üetve sötét arccal,
Csak előre szakadatlan,
Nem találva vigaszt, enyhet
Csak egy derült gondolatban.
Virágos rét, vig madárdal
Neki mintha ott se volna, —
Vadon erdők, sziklabérczek —
Mintha minden ráomolna.

Megérte hát, reászakadt,
Mifől atyja úgy féltette,
Szeme elé hogy lépjen, kit
Sírba visz tán merész tette.
S ki megdönté, mért üldözi?
Hol keresse tette végét:
Talan boszu volt a szóért,
Mely megsérté büszkeségét?

Gyűlöli most, kit imádozt,
S imádhatta, kit ma elvet?
Leszhatja porba, kitől
Porba hullva kért szerelmet?
Szerelemnek rózsabokra
S méregfájta gyűlöletnek.
Élet, halál — óh ki érti,
Egy csirából hogy kelhetnek?!

S mégis érzi, ő is, ő is!
Menny és pokol lakik benne, —
Elragná, tán meg is ölné,
Ha előtte térdepelne.
Vad haragtól s gyűlöletől
Hogy forr, lázong heves vére —
S mily gyönyörrel hullna mégis
Erős férfikebelére!

Oh ha tőle porba sujtva
Lelekét már-már kilehelné,
S az aléltat erős karral
Ó gyengéden fölemelné;
Mily mennyország üdve volna
Karjai közt föleszmélni,
Föleszmélni, meg nem halni,
Csak vele, csak neki élni!

Torkos László.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Hanem iszen talált annak helyet Tóth Miska. Bolondja volt a könyveknek, s a mi jó megjelent a könyvpiacra, azt menten megszerezte. A helyett, hogy elment volna devernálni a

* Részlet a Petőfi-társaság április 14-diki ülésén elolvasott verses elbeszélés 6-dik énekéből.

«Két kék bakokhoz», vagy a «Két pisztoly»-ba, vitte a zsákmányát a Fröhjarsfeld-utczai tiszta kis szobájába s beszitta, mint a szomjas növény a harmatot. Bolond volna bort inni, mikor nektárt szücsölhet a pénzéért. Igaz, nem sok könyv termett, attól nem megy az ember tönkre s a mi termett volna is, az író agyától még nagyon messze esett a könyves bolt. Petőfi Sándor például nem bírta kinyomtatni az összegyűjtött verseit, nem volt rá pénz. A főurak, a kiké volt az ország, nem törődtek az ilyesmivel. Kártyáztak, ittak-ettek és bőfőgtek. Egy szabómester, Tóth Gáspár uram, ki a nadrágjaikat varrta, gondolta el magában, hogy az ő kötelessége illő köntösben megjelentetni a legbecesebbet, a mi akkoriban a magyar földön termett és leszűrt néhány száz forintot a költemények kinyomtatására. Örök szégyen az akkori nagy urakra, kik pedig lapáttal szórták a pénzt, mindenütt, a hol nem kellett. Az egyszerű szürke bekecsék és dókák alatt meleg zivék dobogtak akkor. Kasznárok, prókátorok, mesteremberek nevei vannak megörökítve az akkori könyvek végső lapjain, a hol szokás volt *Ösztönzésül* kinyomtatni az előfizetők lajstromát. Azok a jámbor, becsületes, szegény emberek tartották meg az országot, a kiké nem volt.

A nemzeti lélek bujdosott, vándorolt. Hol itt tanyázott, hol ott, mint egy peregrinus. Néha sehol se volt. Talán el is vesztett már! Majd ismét fölbukkant. Ej, hát megvan még? S milyen furesa helyeken gyűlt ki, a hol senki sem kereste volna. A császár katonáinál, a testőröknel Bécsben. Aztán vándorolt, egyre vándorolt és nem talált állandó helyet egy osztálynál sem, a hova szállt. Abban az időben, a melyről írunk, a középosztály legalján húzódt meg. No, fog az még följebb is menni! De biz az lejjebb vette az útját. Volt az iparosnál, láttuk a parasztnál azóta. Hiszen nincs kizárva, lehetett valamikor a nagy uraknál is, csak hogy azt még nem láttuk — vagy hogy még csak ezután jut oda, de már szeretnénk látni.

Tóth Miskának a könyveken kívül egyéb-iránt volt még egy mágnese: a Nemzeti Játékszin. Dehogy is maradt volna el valamelyik előadásról, kivált ha történeti darabot adtak. Míg egy szomorú napon ennek is vége szakadt — egy jó barátja kedvéért. Velkovics Gyurinak hívták a barátját, ugyanabból a városból való volt, a honnan ő: Nagy-Szécsényből. A szüleiik szomszédok voltak és komák. A Velkovics uram szücsmühelye egy házban volt a Tóth Máthé pékboltjával. Úgyszólván egy családot képeztek s ép annyira szerették egymást az öregek, mint a fiak, kikből mind a kettő diplomás embereket akartak faragni.

Tóth uram prókátornak szánta Miskáját, de az anyja ellene szólt:

— Soha. Nem adom a fiamat olyan mester-ségre, a hol annyit kell hazudni.

Tóthné papot akart belőle, de ezt meg az apja kifogásolta:

— Eredj, te golyó, hiszen a papnak még többet kell hazudni. A mi annyival rosszabb a prókátornál, mért ezt nem illik el nem hinni.

Egymás iránti gyöngédségből mindenik el-ejtette időközben a maga kedvenc tervét, s mi-koz már arra került sor, hogy a két egyforma korú fiúcskát Losoncra viszik a nagy iskolába, abban állapodtak meg kölcsönösen, hogy Velkovics koma döntse el, mi legyen a gyerekből.

A koma nem vonja meg a jó tanácsot:

— A mi fiuk doktor lesz, hát legyen a Miska is doktor.

Ezt pedig azzal indokolta, hogy ők (Velko-

vicsék) már nagyon öregek, nem pórkednek senkivel, fiskálásra nincs szükségük, a helyett sokat betegeskednek, tehát doktorra van szükségük. De egy doktor mégis csak egy doktor, míg ellenben ha a Miska is doktor volna és valaki megbetegednék a két család közül, még konziliumot is lehetne tartani. Már pedig milyen szép és úriás dolog, mikor híre terjed a városkában, hogy Velkovics uram vagy Tóth uram fölött konziliumot tartottak ma a doktorok.

De biz ezzel se fegyverezte le a péket:

— Micsoda? — kiáltá és a felszémével a feleségére bandzsított, — hisz a doktornak kell a legtöbbet hazudni. És ez még a papénál is rosszabb, mert soha se lehet rájönni.

Ebben az anyóka is osztozván, végre sok hánytorgatás, keresgélés után kikotorászták a mérnöki pályát, az egyedülit, a miben nem lehet hazudni.

Összet az tán a jövődöbeli inzsellér és doktor egy becsületes német származású pipametszőhöz, Stromm Adalberthez kerültek kosztba Losoncra. Stromm mesternek magának is volt egy tanuló fia, ifjabb Adalbert, a kivel a fiúk összejátszódkodtak. Ösztinte megható barátság fejlődött ki közöttük.

Kedves, könnyed, gondatlan évek következtek egész a retorikáig; gomboztak, labdáztak, pigéztek és egy kicsit tanultak is; eminens azonban csak Miska volt közülük, kiről a professzor urak azt tartották, hogy nagy koponya és sokra viszi az életben, ha valahogy utközben el nem veri a ragya. Éles esze volt, daczos nyaka, józan ítéllete.

És csakugyan ő tört le legelőbb. Egy kis kolera szaladt végig az országon s apja, anyja meghalt váratlanul, nem hágyván maguk után egyebet, csak jó emléket az ismerősöknek. Aból azonban nem lehet kosztot fizetni Stromm apónál; ezzel tisztában volt Miska s a temetésről visszamenve Losoncra, azzal az elhatározással állított be a műhelybe, a hol az öreg Stromm dolgozgatott, hogy az új helyzet szerint helyezkedik el a világban.

— Stromm úr, — mondta, noha eddigelé bácsinak szokta nevezni, — szüleim meghaltak és nem maradt utánok semmi vagyon.

— Hallottam, édes fiam, — sajnálkozott a derék mester.

— Ebből aztán az következik Stromm úr, hogy nem birom tovább fizetni az ellátást.

— Ej, ne törődj te az ilyenekkel! A hol két paniperda jóllakik, ott a harmadik nebuló se pusztul éhen.

— Nem kell nekem kegyelemkenyér, Stromm úr, — vágott közbe a fiú keményen, — köszönöm alásan a jó szívet, de nem kell.

— Ejnye, forgós adta! — csodálkozott a jó ember, és a szemöldéi felszaladtak a homlokára, — hát mi a mennydörgős fityfene kell?

— Eddig én fizettem önnek, most már azt akarom, hogy ön fizessen nekem.

— Hogy-hogy, barátja az erények? (Stromm úr nagy előszeretettel tanulta el az ilyen diák-kiszólásokat.)

— Hát úgy értem a dolgot, hogy én évekig nézegettem itt a műhelyben, hogy faragják önök a pipákat és mikép metszik, otthon aztán a vakációban én is próbáltam a faragást és azt hiszem, hogy hasznomat veheti.

— Ugyan ne izélj, te bolond!

De a fiú addig erősködött, addig követelt, engedjen hát neki a szerszámaival itt a műhelyben egy pipát csinálni, s olyan határozott, imponáló volt a föllépése, hogy az öreg Stromm nem volt képes megtagadni a kívánságát.

— Jó no, bánja a szosz, ronts hát el egy

darab tajtékot, ha már annyira rátérdépelett a lelkemre.

Nevetett, hagyta, oda se nézett többé, méltóságán alul tartotta volna felülni, úgy vette, mint egy gyerekes szeszélyt s kiment inkább a kertbe a palántáit öntözni. Miska pedig egész délután dolgozott szorgalmasan, s mikor a mester este akaratlanul odapillantott s meglátta egy makrapipának a kibontakozó nemes idomait, a finom vonalakat, a keresű nyakat és a ráfaragott vizsla félig elkészült figyelő fejét, ijedten csapta össze a kezét és megrázta a diákat.

— Vesd le hamar a csizmádat, hé, hadd nézem meg hamar, nincs-e lúdláb, nem vagy-e maga az ördög? Mutasd csak ide azt a pipát!

Megnézegette, megforgatta, csóválta hozzá a fejét, dörzsölte a szeméit, nem álmodik-e, elimádkozott hamarjában egy hiszekegyet, keresztet vetett magára, aztán így szólt:

— No hát, fiam, te nagy talentum vagy. Véték lett volna neked a könyvek közt megpenészedni. Itt maradsz a műhelyben s úgy lesz, a hogy te mondtad, most már én fizetek neked, de egyszersmind megmutogatok még egyet-mást.

Miska tehát fölvetta a zöld kötenyt, kimaradt az iskolából és ott dolgozgatott az öreg Stromm oldalán két-három évig. Mindjárt az első pipáját a híres Bornemissza csendbíztos vette meg a kirakattól, a mi nem csekély dícső volt. Mert a nagy csendbíztos, kinek halála után még sok évtized múlva is *bornemissziknek* neveztek abban az egész országrészben a pandurokat, egyszersmind nagy pipaértő híreben állt s elég volt egy mestert kiemelni a homályból maga az a tény, hogy az ő szájában látták az alkotását.

Miska hova-tovább olyan pipákat készített, hogy addig-szállt, szállt a hírek, míg a Nagy István uram félbe is eljutott s elesalta a legényt magához Pestre.

Nemsokára odakerültek a pajtasok is. Az ifjú Strommot, a kit időközben katonaiskolába adtak volt, oda neveztek ki hadnagynak, Velkovics Gyuri pedig orvsnövendék lett s ismét együtt lakott Tóth Miskával a Fröhjarsfeld-utczai szobácskában. Csodálatos, hogy sem a nyalka huszárhadnagy, sem az Alma Mater «golyója» nem resteltek a mesterlegénnyel barátkozni, ebben az időpontban lévén az ifúság a legzöldebb; sőt bizonyos fokig tekintély volt Miska, a ki imponált nekik és a kire hallgattak. Megszokták fölényét még az iskolai padokban.

Megy az idő, forog a világ, kopik az ember. Egy nap, mikor Gyuri másodéves medikus volt, letette a kanalat meg a varrótűt örökre Velkovics Dávid uram is (Velkovicsné már korábban elhalt), s minthogy egy kis leánya is maradt (Fruzina), Gyuri tanítására nem jutott pénz.

Gyuri végszorultságában egy Bécsben lakó rokonához, anyja testvéréhez, dr. Protokhoz fordult egy szép, érzelmes levéllel, anyagi támogatásért, mert a szülői házban gyakran hallott meséket a vagonos orvosról, kinek tele van a szobája megrendelőikkel és a ki halani se akar nővéréről, a szegény szücsnéről, gögje, vagy talán fősvénysége miatt. Dr. Protok nem is válaszolt a levélre, a mi roppant kétségbejettette Gyurit, de Tóth Miska megvizsgálta:

— Ne félj, kenyeres. Ha minden gát szakad, itt vagyok én. Megosztom veled a keresményemet. Mindenképen el kell végezned az egyetem.

S azontúl búcsút mondott az irodalmi műveknek, a szellemi szórakozásnak. Ő fizette a

kosztot és a tandíjt Gyuriért, ő látta el apró kiadásait panasz nélkül, felhínytorgatás nélkül, gyöngéden, mintha csak a legtermészete-sebb kötelességét teljesítené.

Így tartott egész két évig ez az apai szerep, nem kis erőfeszítéssel. Miska bizony, noha titkolt, sokszor nélkülözött, csakhogy a «student» ne szenvedjen hiányt semmiben. Mégis a student ünta meg a helyzetét hamarabb.

Egy este, mikor Miska fáradtan hazajött, nem találta otthon a Gyurit, se a ládáját, csak egy levelét az asztalon.

«Kedves Miskám! Egy bolond mágnás paralyzis progressívába esett, a mi csinos kis szerencse rám nézve. Az egyetemen egy orvsnövendékét kerestek hozzátartozói, a ki állandóan mellette legyen, mint ápoló s kisérgeesse Meránba, Monakóba és nem tudom én milyen fürdőbe. A sallarim meglehetősen, teljes ellátás a legfinomabb vendéglőkben, vele együtt, s havonként jelentékeny összeg kispénz. Anynyira megúntam már az okos embereket az egyetemen, hogy ennek a bolond embernek a társasága különös ingerrel bír rám nézve. Varietas delectat. Én hát elfogadtam ezt a majdnem kanonoki stallumot, mert nagyon bántott az is, hogy a te nyakadon élőködöm. Nem szóltam neked erről semmit, mert nem volt eröm tőled előszóval elszakadni. Nem is szakadok én el soha, csak egy kicsit elmegyek s némi pénzt szedek össze, a melylyel aztán elvégzem az utolsó évet. Köszönöm neked az irántam való jókat, igérem továbbá, hogy sokszor foglak értesíteni hollétemről, helyzetemről és mihelyt lehet, visszatérek hozzád, stb.»

Miska megsemmisült, mintha valami nagy csapás zúta volna össze. Egész éjjel idegesen járt szobájában föl s alá, a kezéit tördelve: «Mért tette azt, mért tette?» Szinte nevétség volt a bánatával, úgy érezte, hogy ezentúl már nincsen életéje.

Gyuri szavának állt, szorgalmasan irogatott grófjáról (valami Plechnitz ögrófról) és életfolyásáról, hol innen, hol onnan, Európa különböző klimatikus helyeiről, sóhajtozván leveleiben, hogy már szeretne egy kis töltött-káposztát enni (ez a fényes hotelek kosztja ellen irányult), vagy hogy már nagyon vágyik egy kis békakurtyolást hallani... Ezt részint a hangversenyek iránti csömör fokozta, mert a beteg grófall minden hangversenyre el kellett mennie, a zene csillapítólag hatván idegeire, de mutatkozott ebben honvágy is, mert a József-városrészben még akkor sok volt a békákkal benépesített pocsolva s esténként ugyancsak hangos volt az a vidék, a hol Miska lakott.

Úgy vagy egy évig még csak volt némi humor a leveleiben. Néha valami pajkos kalandról is megemlékezett. Vidor életkedv bugyborékolat némely megjegyzéséből. Hova-tovább azonban rövidebbek és kedvetlenebbek lettek a levelei. Látszott, hogy ünja már a dolgot. Egyszer ki is fakadt: «Úgy látszik, — írja, — kettőnk közül én vagyok a nagyobb bolond, mert ő bolond észszel bolond és nem tudja, hogy bolond, míg én józan észszel lánczoltam magamat egy bolondhoz és jól tudom, hogy az örültség.» (Folytatása következik.)

A KÉTARCZÚ LEÁNY.

Elbeszélés. — Irta Zsoldos László.

Éjfélre járhatott az idő. A cigány letette a vonót; a kis fürdővendéglő terraszán oszloban volt a társaság. A hold szinte melegen tekintett le a csillagos, júliusi égboltozatról s ezüstös köpönyegét vetett a vidám csevegés közt lassan távozó vendégekre.

György Imre : Idyll.

— Miklós, — hangzott kissé kiáltva egy derűs férfihang — nagyszerű eszme! Gyere velünk! Haza kísérjük a hugomat a tanyára s aztán én visszahozlak kocsin a fürdőbe.

A sárga fedelű hintó már ott várakozott a terrasz alatt. A Siposdy fiú meg a huga és Miklós, egy panama-kalapos, nyurga, fővárosi legény, tanakodva álltak meg a kocsi mellett.

— Haza kísérjem, Jolán? — kérdezte suttogó hangon Miklós a leánytól, miközben panamája alól firkésző pillantást vetett reá.

Jolán vértelen arcán bágyadt mosoly rebbent keresztül.

— A hogy magának kellemesebb, Zsengeri. Fejét, a mint egész este tette, kissé félrefordította, úgy, hogy a panamás gavallér, ép úgy, mint az egész vacsoraidő alatt, a leány jobb arcának csak szélső vonásait láthatta. Jobb szemével azonban a holdfényben annyit is láthatott Miklós úr, mintha hamiskásan hunyortott volna a szavához.

— Jössz? — sürgette féllábát az első kocsi kerék külőjére téve a Siposdy fiú. — Én a bakra ülök a kocsi mellé, ti pedig Jolánnal kényelmesen elhelyezkedhettek az ülésen. No ugorj fel, Jolán!

A vékony leány fején rózsaszínű nagy szalmakalapjával, szögletes vállán kis kockás gallérral, feltoppant a hintóba. Zsengeri gyorsan melléje telepedett az ülés bal oldalán.

— Elkisérem, — mondta vidáman, — had beszélgetek még egy kicsit magával.

És a bőrülésen bizalmasan megszorította a leány kezét. A bátya már fent ült a bakon; a kocsi csettintett s a hintó puha zökkenéssel kanyarodott ki a fürdőtelepről.

Furesa pár volt bizony ez a hintóban. Alig négy órával ezelőtt látták meg egymást s máris egymás kezét szorongatták. A vacsoránál ösmerekedtek össze és Zsengeri, a kit a budapesti zsúrozó lányok már eléggé óvatossá, sőt gyanakodóvá tettek a modern házasság eszavításával szemben, ezelőtt az egyszerű, naiv, szerény, falusi birtokos-leány előtt — lehet, hogy a meleg nyári est, vagy a hideg pezsgő is okozta — váratlanul kapitulált. A hogy az asztalnál ott ült Jolánnak balján és beszélgetés közben rá-rá pillantott halovány arcára, az Isten tudja, hogy micsoda, de valami úgy belemosolygott erről az igénytelen arcra a szívébe.

Ilyen lányok nincsenek Budapesten, gondolta magában egymás után többször is a fővárosi gavallér, miközben szomszédjának hol a zavart pirulását nézte, hol pedig egyik-másik

Margitai Tihamér : A levél.

AZ EGGENBERGER-FÉLE KÖNYVKERESKEDÉS SZALONJÁBÓL.

lassan hátrébe szorult és helyét az egyre viduló Zsengeri szemében maga a leány foglalta el.

— Mi a nótája? — kérdezte Zsengeri a szomszédját s a következő pillanatban a primás csontos, füstös képe már ott vigorgott a Siposdy leány háta mögött, a hogy sikongva szólt a fülebe a nóta:

«Ég a kunyhó, ropog a nád...»

... Most pedig, távol a ezigánytól és távol a fürdőteleptől, a poros országúton, a csillagoktól sziporkázó mennyboltozat alatt, a hintóban valami egészen különös mámor szállta meg Zsengerit a leány oldalán.

— Gyönyörű házasság, — zibongott egyre a fejében, mialatt kezét a kezében szorongatva, ezt suttogta a leány fülebe:

— Mondja csak, Jolán, eljönne-e feleségül hozzám?

A kocsi tompa dübörgéssel robotott keresztül egy rövid fahídon, a melynek íve alatt sűrű bokrokba takaródzva, álmodozón csobogott tova egy hegyi patak. A Siposdy fiú, a ki az egész idő alatt a világrét hátra nem fordult volna, szájában vastag szivarral, mostanáig mereven és hallgatagon ült a bakon, a kocsi mellett. A mint azonban Zsengeri az említett kérdést intézte a hugához, a jó testvér, akárcsak valami titkos jeladásra, egyszerre teli torokkal belebögött az éjtszakába:

— «Míg a barnát szorongatod, Azt a szökét elszalasztod.»

— Eljön? — ismételte hátul az ülésen Zsengeri, vasmarokkal szorítva Jolán kezecskülőjét. Jolán zihálva felelt:

— Mért, mondja, mért kell magának minden áron elcsavarni egy szegény falusi kis lány fejét?

Zsengeri válasz helyett hatalmas csókot czuppantott a leány nyakára:

— Holnap megkérem a kezét, Jolán.

— Óhó! — hallatszott most egy dörgő férfihang az út mellől — Miska megáll!

Jolán ijedten bontakozott ki Zsengeri öleléséből:

— Jézus, a papa!

A hintó megállt s az árok széléről az öreg Siposdy lépett a kocsihoz. Nem tudott aludni,

hát kijött kissé levegőzni a rétre. Haragosan mutatott Zsengerire és kérdőleg tekintett a leányára.

A Hold megvilágította az egész társaságot. A Siposdy gyerekek megszeppenve szopogatta a szivar-szipkát, a melyből a hirtelen megálláskor kipotytyant a szivar. A kocsi csöndes rezignációval fogta a géplőt. Zsengeri föl akart állni, hogy bemutatkozzék az öregnek és valamit hebegjen neki; a jobb kabátja ujjá azonban szerencsétlenségére beleakadt volt a lány galérlján valami kaposzba és e miatt nem tudott föl-emelkedni az ülésről. Jolán pedig, a ki a kabátujjtól szintén nem tudott mozogni, sápadt izgalommal mutatott Zsengerire: — Papa, a vőlegényem.

*

Másnap, a mikor Zsengeri az érte küldött hintón kiment a fürdőről a tanyára, hogy annak rendje és módja szerint megkerje a Siposdy leány kezét, különös dolog történt.

A mint ugyanis a kocsi aombok között bekanyarodott a tanyán Siposdyék portája elé, Zsengeri látja, hogy két fehér ruhás leány jön sietve eléje. Az egyik szép, egészséges, karcsú; ezt nem ösmerte.

A másik nyurga, vézna és szögletes; ez volt Jolán, a menyasszonya. Vékony kezét nagykarimájú szalmakalapja elé tartva, úgy látszott, mintha mosolyogni akarna. Am arcának csak a bal felén derengett a mosoly; jobb képe — óh, hogy erről az oldalról nem látta tegnap az arcát! — szomorú volt és félig lehunyt jobb szemével szinte torz módon hunyorgatott.

— Isten hozta nálunk Miklós, — nyujtotta

Id. Vastagh György : Sok a jóból.

eléje jobbát a két arcú menyasszony és a jó Isten tudja mért, de olyan szomorúan pislogott a szava mellé a jobb szemével.

Zsengeri, a ki már leszállt a kocsirol, úgy állt ott egy helyben, mint a sóbálvány. Csupán tekintete révedezett hol a két arcú leányra, a kinek a pezsgő és a szerelmes nyári éj mámorában a vőlegénye lett, hol pedig a másikra, a kit Jolán most e szóval mutatott be neki:

— Gitta, a hugom.

Most Gitta nyujtotta feléje a kezét. Zsengeri, mint a ki álmából ébredt föl, összerendezte erre az érintésre.

— Nem is tudtam, — mondotta tompán Jolánnak, — hogy magának nővére is van.

Azután Gittához fordulva, szinte kétségbeesetten suttogta:

— Hát... hát maga mért nem volt ott tegnap?

Mintha csak ezt gondolta volna magában:

— Istenem, milyen más-kép történhetett volna akkor minden.

Jolán pedig fél szemével boldogan mosolyogva suttogta a hugának:

— Tudod, mi nagyon szeretjük egymást.

II. SYLVESTER BULLÁJA ÉS A SZENT KORONA.

Veszekedő szavak és indulatos kifakadások kísérték, de egyebekben czáfoltatlanul maradt az az aprópó nélküli furesa hírlapi cikk, melyben a minap egy nem épen szavahihető francia író II. Sylvester pápa 1000 márczius 27-éről keltezett bulláját és a magyar királyi korona eredetét szövéttette. Miért, kinek a megbízásából, kinek a kedvéért és micsoda szándékkal ment bele a szerencsétlen kezű francia ebbe a «leleplezés»-be, nem tudjuk, de a dolog ismeretére némely előzmény megvilágosítása immár elkerülhetetlen. A leleplezés írója Jean de Bonnefon, kinek neve szédelgessel határos hírlapi cikkek révén vált hazánkban ismeretessé. Ő volt az, ki tavaly szenzációs cikkekkel közzölt a párisi sajtóban a kiváló magyar arisztokrata, Hírlap gróffal folytatott beszélgetéséről s kinek ebbeli hazudozásain jókat nevetett a félvilág sajtója. A «Journal» április 2-iki cikkében Bonnefon János úr újra magyar tárgyú cikket írt leleplezési szándékkal s szenzációját úgy adja elő, mint a melyet egy előkelő, a trónhoz is közel álló bécsi hercegnő szalonjából,

kinek a kedvéért és micsoda szándékkal ment bele a szerencsétlen kezű francia ebbe a «leleplezés»-be, nem tudjuk, de a dolog ismeretére némely előzmény megvilágosítása immár elkerülhetetlen. A leleplezés írója Jean de Bonnefon, kinek neve szédelgessel határos hírlapi cikkek révén vált hazánkban ismeretessé. Ő volt az, ki tavaly szenzációs cikkekkel közzölt a párisi sajtóban a kiváló magyar arisztokrata, Hírlap gróffal folytatott beszélgetéséről s kinek ebbeli hazudozásain jókat nevetett a félvilág sajtója. A «Journal» április 2-iki cikkében Bonnefon János úr újra magyar tárgyú cikket írt leleplezési szándékkal s szenzációját úgy adja elő, mint a melyet egy előkelő, a trónhoz is közel álló bécsi hercegnő szalonjából,

K. Spányi Béla : Varjak.

Tölgyessy Arthur : Lila virágok.

AZ EGGENBERGER-FÉLE KÖNYVKERESKEDÉS SZALONJÁBÓL.

ÁRADÁS ÓBUDÁN.

ban főztek ki egy «szellemes» öreg úr közreműködésével. A cikk tartalma és következtetése a Bécsből sugó hercegnő és szellemes öreg úr segítségével aztán arra megy, hogy Szent István koronája hamis, a korona adományozásáról szóló II. Sylvester-féle bulla pedig szintén hamisítvány. Bonnefon közléseiből, következtetéseiből és argumentálásából kétségtelenül megállapítjuk a következtetéseket. Dehogyan is folyt ez a beszélgetés Bécsben, dehogyan is járt Bonnefon valaha trónhoz közel álló hercegnő szalonjából, dehogyan is hallotta ő ezt a beszélgetést akár hercegi, akár grófnői, akár szellemes öreg ember ajakáról. Mindez ráfogás a könnyebben való megtévesztetés kedvéért. Egyszerűen úgy történhetett a dolog, hogy Bonnefon-nak valamelyik magyar ismerőse megmutatta Karácsonyi János «Szent István király oklevelei» című 1891-ben megjelent könyvét, hozzátoldott még egy lexikoni leírást a magyar koronáról s Bonnefon az így megmarkolt olvasmányokhoz még hozzáragasztott hercegnőket, bécsi tudósítokat, legregibb öregembereket s megcsinált egy olyan leleplezést, a mely soha sem volt az s nincs rajta semmi ugynevezett leplezhető ma sem.

Szent István király koronájáról köztudomású, hogy két részből áll: felsőből és alsóból s mindkettő különböző időben különböző adományozóktól jutott a magyar királyok birtokába. A felső állítólag II. Sylvester pápa ajándékozta, állítólag 1000 március 27-én. A história és az archeologia nem mond többet ma sem a korona eme részének eredetéről. A római eredet igazolására egyik-másik írót hívatkozik ugyan Sylvester bullájára, a Hartvig-féle Szent István-legendára, Thietmár merseburgi püspökre és a XII. századi szász évkönyvekre, melyekben a korona római eredetét bizonyító adatok találhatók, de ezek ellenére az objektív historikusok nyílt kérdésnek tekintették ezt a kérdést, sőt az aggodalmasabbak még eldönthetőnek sem ítélték. III. Ince pápa az első, ki 1209-ben világosan kimondja, hogy a magyar királyi korona a szentszékétől ered. Az archeologusok a két korona tudományos vizsgálata eredményében pedig kimondták, hogy feldolgozás tekintetében is két, egymástól elég távol eső időszak termékei, miután a felső (Sylvester-féle) rész gyarló ötvösműre mutat, melyben a zománcképek technikája és az ékkövek foglalata egyaránt kezdetleges. Az alsó korona tudvalevőleg Dukas Mihálytól származik, ki I. Géza királynak küldte ajándékba. A két korona később egybeforaszta a királyi hatalom legfőbb jelvénye lett. Ezen a történelmi tényen cáfolni való az adatok mai ismerete mellett népen semmi, nem cáfol tehát Bonnefon sem, épen csak felpiszkalja a dologt abban a reményben, hogy így is csinálhat kellemetlenségeket a nemzeti érzékenységeknek. Az ő állítólagos műrégésze egyszerűen elmondta a Pulszky, Henszlman, Czobor, Ipolyi és mások észrevételeit s azt a látszatot adta

ezzel a dolognak a magyar históriával nem ismerős franciáit előtt, hogy most nagy leleplezést tett és világszenzációt rópitett szét az évtizedek óta tudott adatok értelmetlen összefűzésével.

A bécsi ál-hercegnők, ál-bárók és ál-tudósok műrégészeti plágiumai után Bonnefon kiadja magát még diplomatikusnak és kritizálja II. Sylvester pápa állítólagos bulláját. Tisztességes és tudományos lett volna — de egyben szenzáció nélkül való, — eljárása, ha megjegyzi, hogy közel két század óta vitatják a magyar historikusok pro és kontra a bulla eredetét s alig van kiválóbb historikusunk, a ki valamelyik irányban nézetét eddig nem nyilvánította volna, a kérdés azért még mindig eldöntetlen. Kétségtelen azonban, hogy a bulla hitelességét számos körülmény gyanúsítja teszi. Ennek a nagyfontosságú okiratnak különben az a története, hogy állítólag Verancsics Antal volt esztergomi prímás stb. fedezte volna fel 1550-ben, Dalmáciában, a trauai székesegyház levéltárában. Általa jutott egy másolathoz Georgier Aanaaz, kitől Levakovics Rafael szerzetes, ettől pedig Aldorandi bitoros, majd Inchoffer Menyhért kapta meg, az utóbbi aztán közölte Magyarországon egyháztörténetéről szóló 1644-ben megjelent művében. A bulla hitelességét először Schwartz Gottfried kifogásolta 1740-ben s utána többen, főként református írók, Décsy Sámuel, Budai Ezsaiás, Engel, Schwartner vitatták, míg Stilling, Kollár, Pálma, Katona és Pray eredetinek ítélték. Később Kollár és Pray annyiban változtattak nézetükben, hogy a bullát a maga egészében valódnak, de egyes helyeit másítottak állították. Érdekes ebben a vitás kérdésben még a Horváth Mihály, Ipolyi Arnold és Karácsonyi János véleménye. Horváth például így ír (Magyarország tört. 190—200 l.): «Elevé is határozottan kijelentjük, hogy bár e bullát, egészben véve, valószínűleg II. Sylvester pápa által írottak tekintjük, annak egyes részeit azonban megmásítottak, vagy miként diplomatikai műnyelven mondani szokták, interpoláltak tartjuk.» Meg is jelöli a szövegben azt a tizenhárom sort, mely gyanúsította s melyekből egyes részeket előtte is, utána is sokan vitattak. Szalay László szintén hitetlennek tartotta a bullát, Mátyás Flórián interpoláltnak, Horváth Árpád eldönthetetlen értékűnek, Schönvitzky diplomatikailag hamisnak, tartalmára nézve azonban igaznak, Surányi igaznak, Ipolyi Arnold pedig feltétlenül eredetinek és igaznak s álláspontját a királyi koronáról szóló munkájában bőven indokolni próbálja. Az ő felfogásával merőben ellentétes Karácsonyi Jánosnak e bulláról szóló önálló tanulmánya. Karácsonyi figyelme három szempontra terjed a bulla bírálatánál. Vizsgálja ugyanis a kor viszonyait, az egykori oklevelekkel és a későbbi oklevelek adataival való egyezését s tanulmánya során azt állapítja meg, hogy a Sylvester-féle bulla nem

egyedik az egykori oklevelek formuláival és adataival, sőt mi több, azokkal határozott ellenében áll és a hamisítás világos jeleit mutatkoznak rajta. Végül a tudományos terminológiában szokatlan temperamentummal és teremtésséggel «bátran» kimondja, hogy a Sylvester-féle bulla «czudar koholmány». Bonnefon János hírlapíróknak nem kellett sokat fáradoznia tehát leleplezéseinek egybehordásával, mert készen találta a bullára vonatkozó irodalmat mindama magyar, német és latin nyelvű könyvekben, melyek ezt a kérdést vitatták. Ezekből, ezeknek is csupán egyikéből kapott az őn valamilyik ismerőse segítségével olyan adatokat, melyeket komoly emberek tudományos czéلبől vizsgáltak, Bonnefon ellenben világszenzáció csinálása okából kitrombitált. Ilyen kérdések vitásánál természetesen sohasem lehet egy-egy író nézetét vagy tanulmányát úgy tekinteni, mint egy megoldott problémára vonatkozó utolsó szót. Karácsonyival szemben is vannak még historikusok, kik a bullát csak feltételese tartják «czudar koholmány» s bárha a Karácsonyi tanulmánya ennek az agyonvitatott kérdésnek egyik legfigyelemreméltóbb terméke, de nem az utolsó szó, mivel nem is lehet az. Az első okmány, melyről Verancsics állítólag másolatot készített, titokzatos módon eltűnt, tehát még az sem bizonyos, hogy a másolat hű mása volt az első okmánynak vagy önkényes átalakítás. De mindez végtére nem lényeges. Fontos azonban az, hogy ilyen kérdésekből félművelt és féllékiismerettel bíró emberek ugynevezett szenzációkat kapnak s e mellett elkövetik a legnagyobb tudományos szédélgetést, mely egyedül adja számunkra azt a lehetőséget, hogy szakjellegű vitákat olesó szenzációkka felfújjanak. Így tett a párisi hírlapíró Bonnefon János is. Elhallgatván a forrást, honnan adatait plagiálta, előidézték egy szenzációt, melyet ebben a formájában elolvastak, holott egyébképpen napirendre tértek volna felette, mert a közönségnek unalmas, a szakembereknek pedig érthetetlen okvetetlenkedés lett volna.

Zuboly.

AZ ÖRDÖG.

— Molnár Ferenc vigjátéka a Vigszínházban. —

A legfiatalabb írói generációból, a mely most jár a harminczadik éve határán, erősen, markánsan válik ki Molnár Ferenc egyénisége. A csapat, a melylyel együtt indult a siker várának megostromlására, ma már mondhatni az ő csapatja, a fiatalág ő utána indul. Mint minden pregnáns egyéniség, ő is határozott ellen-szenveket és még határozottabb rokonszenveket kelt, — egyszerre halljuk róla a föltétlen magasztalás és az epés támadás hangjait az írók között. A közönség talán kissé haborozott nézett rá eddig, nem nyitotta meg azonnal számára a szívet. Most azonban egy szerencsés pillanatban összetalálkoztak az író meg a közönség a Vigszínházban, a fiatal író új darabjának, «Az ördög»-nek előadásán.

Mert a közönség — legalább az a része, melynek véleményén a színdarabok sorsa el szokott dölni, — ott volt ezen az előadáson a színpadon, lelkeben végigjárta maga is a darabot, — más szóval átengedte magát az író vezetésének. A hogy a darabban az ördög vezet a többi szereplőket, akaratuk ellenére, oda, a hova neki tetszik, — úgy vitte magával a nézőt az író. Ez körülbelül a legnagyobb dolgok egyike az irodalomban: leigázni a közönséget, elismertetni vele az író fölényét, hogy odaadja magát neki teljesen, az ő fejével gondolkozzon, az ő szívével érezzen.

Molnár nem az érzésével fogta meg az embereket, hanem az intelligenciájával. Ez az intelligencia egyenesen megdöbbentő; itt van egy fiatal ember, fiatalabb majd mindnyájunknál és egy laboratóriumi mérleg pontosságával tudja lemérni az élet minden elemét, szenvedélyt, vágyat, akaratot, akaratnélküliséget, erkölcsi és erköltestelenséget. Megismeri a közöny mögött a lobogó lángokat, a szenvedélyes szavak és mozdulatok mögött a lelki hidegséget. Ő maga pedig mindig felülről nézi a világ dolgait, mint a marionett-rendező a bábjai játékát, csak hogy az ő marionettjei nem hagyományokban elsablonosodott bábuk, hanem eleven emberek, köz-

tük van a szomszédunk, a rokonunk, a barátunk, — magunk is köztük vagyunk.

Talán van valami líra is a darabban: az ördög hideg, mindent értő és mindent tudó alakjába talán belerejtett valamit önmagából is az író, a maga souverain látásából, — nem oly nyíltan, mint a régi drámaírók szoktak raisonneurjeikbe, hanem leplezve, rejtvé, hogy csak nagyon éles szem tudja észrevenni. Néha úgy érezzük, az ördög cinikus beszéde mögött az író szíve vérzik. Mindenesetre azonban az író intelligenciáját képviseli ez az ördög, az író adta neki életfelfogásához a tapasztalatokat, ő látta el azzal az útravalóval, a melylyel elindulhat a lelkek összegabalyítására, nyugodt életek felkavarására, narkotizált érzések fölriasztására, új megismerések fölélesztésére. Az író látta meg a festő és az asszony lelke mélyén az elkábított, de meg nem halt érzést, a mely előbb-utóbb föl fog ébredni, hogy iszonyú feszítőerővel rombolja szét életük mesterségesen fölállított korlátait — s az ördög lép oda hozzájuk, hogy egy szavával végbevigye azt a műveletet, mely a tragédiát kifejléséhez juttatta. Az ördög tehát nem egyéb, mint technikai eszköz az író kezében: ő általa személyesíti meg alakjai lelki életének kettősségét. A mit ők maguk beszélnek és tenni akarnak, az a rájuk kényszerített konvencziók szava, a mit az ördög mond nekik és tétet velük, az eredendő természetük szava. Az előbbi jó, igaz, érvényes és hangos addig, a míg az utóbbi hallgat, de a mint ez megszólal, egyszerre üres, súly nélküli, semmitmondó hanggá válik. A férfi is, a nő is becsületesek önmaguk és a világ szeme előtt mindaddig, a míg egyszer egy véletlen pillanat újra össze nem villantja a szemüket, — akkor aztán viszi őket, összekeresztezi eddig párhuzamos útjaikat a saját lelkiük törvénye, a mely erősebb minden erkölcsi skrupulusnál.

A hogy aztán ezt a lelki folyamatot apró vonásokban, akaratlan mozdulatokban, elejét szavakban megmutatja nekünk az író, a hogy egymás karjába hajtja a két szerelmes lelkét: ebben nálunk szokatlan művészi biztonság és technikai készség van. Dialógja pedig a legemlékezőbbek egyike, a melyet valaha magyar színpadról hallottunk. Néha eszünkbe jut egy mostanában sokat emlegetett név: a Wilde Oszkár; tőle sokat tanult Molnár, a darab tartalmának egy-egy vonása, az ötletek paradox kihegyezése, a sok szójáték az angol irodára emlékeztet, vagyis jobban mondva azokra a pontokra, melyeken a magyar író találkozik vele.

Lesznek bizonyára, a kik nem fogják otthon érezni magukat a darab levegőjében, — de azoknak is el kell ismerniük, hogy művészember munkája van előttük, valódi, hamisítatlan irodalom, és pedig — a mi nálunk napjaink rítka madár — valódi, hamisítatlan színpadi irodalom. Már eddig is kiváncsisággal és érdeklődéssel néztük Molnár fejlődését: most még erősebben érdekel, mert «Az ördög» széles és magas távlatokat nyit jövőjébe.

A darab sikere nyilvánul abban is, hogy azonnal színpadi előadása után megjelent könyvalakban is, még pedig igen finom, valóban előkelő kiadásban. Érdekes ezt a kis formátumú, egyszerű és mégis nemes diszú könyvet olvasni: olyan finomságokat találunk a darabban, a melyek a színi előadásban nem érvényesültek eléggé. A színpadról nyert benyomásainkat pedig biztosabbakká, pontosabbakká teszi az előadás.

KÍNVALLATÁS A RÉGI PESTEN.

A régi romantikus Pest sötét emlékei közül egy sem áll már, tégláik utolsó porszemét is elhordta már az idő szele s a mulató, zajos nagyváros mai nemzedéke nem is sejtí már, hogy mennyi idegrázó borzalom, mily sok rémregénybe való epizód játszódtott le egykor falai között. A vármegye bitófája egykori helyén ma a Ferenc-körút fényes házorai terpezkednek s nyoma sincs többé a nyilvános pellengérnek, melynek vásáros időben a hóhér vesszőztette (Staupenschlag mit einer halben oder ganzen Schilling, a szerint, a mint hatot vagy tizenketőt mért reá) a pőrere vetkőztetett delinquent.

A hol ma a főváros egyik legelőkelőbb bérháza emelkedik, a lebontott régi városzház földalatti helyiségeiben voltak elhelyezve egykor a város

PARTRA HÚZZÁK A FAT AZ ÁRADÁS ELŐL.

foglyai. Sötét, fülledt odúk, melyekbe alig tévedt be a napsugár, s melyekből napestig szitok, jaj, börgő asszonyi rikácsolás hatolt fel s vegyült el az élet mindennapi zajába. A sűrű ablakrácszatolat át elvadult arcok kandikáltak néha elő, vonásokon a szabadulási ösztön szerű vágyával; sápadt, beesett arcú némberek, kivétközve a szemérem minden érzetéből. Hány élet fogamzott meg itt a bűn tanyáján, hány ártatlan lélek nyerte itt az élet első jelével együtt a Kain-bélyegét is örökségül, mely le-törölhetetlenül tapadt hozzá azon túl! S még ez jó volt így, mert legalább a keble alatt hordozott magzat megváltást jelentett az anyának a halálbüntetéstől, s enyhítette a törvények retentenes szigorát, mely többe közt pallossal sújtotta volna azt a nőt is, a ki tudtán kívül unokabátyjával lépett házasságra.*

Fenn, a karsú torony erkélyén pedig, melyet utolsó időkben már csak a tüzoltók vettek igénybe, a város négy poaunistából álló zenekara válogatott «motette»-ekkel és «madrigál»-okkal mulattatta bizonyos órákban a közönséget. Számuk, csak 1797-ben szaporodott meg Reiner Mihály «regens chori» ajánlatára egy fagottistával, miután már általánosság lón a panasza, hogy «a város tornyán a zene mindig egyforma, azaz négy poaun játszik s nincs semmi változatosság, mert hiányzik hozzá a fagott. A hat arany árán beszerzett fagott kilencz sippal volt ellátva s valóságos mester-mű, mely egyidőre kibékítette aztán a zenei izlésében — mint látjuk — meglehetősen kényes pesti publikumot.

Olykor azonban velőtrázó sikoltás, dörömbözés és káromkodás tört elő a földalatti sötét zugokból s zavarta meg a zene ünnepi hangjait. A ki hallotta, messze elkerült és sietve kettőtötötte meg lépteit. Tudta jól, hogy megint Türek mester keze működik, hogy valami boldogtalan delinquent torturával bírjon beismérsére. A középkori kínzókamrák minden rémlengetése meg volt a hajdani Pest kínvallató eszközei közt: a kaloda, a vízlejtő, a spanyol eszima s mindenféle szeges és szűrő szerszámok. Megdöbbentő közvetlenséggel festi az eljárás minden részletét egy jegyzőkönyv, melyet bizonyos tolvajlással vádolt Vojnovich nevű egyénnek — állítólag a kibált horvátországi báró Vojnovich-ágból — vallatásáról vettek föl, a «három első adjudicált Tortura Gradussai mellett.»

«1-mo. Az Mester minden instrumentumát elől rakván, megmutogatta neki és megmondotta rendiben, hogy azok által mely és minemű kinokat fog szenvedni, melyek után Mi is megintettük, hogy minekutána (minekelötte) azokat az iszonyú kinokat szenvedné, vallja

* Lásd Dunkl Borbála esetét 1752-ből. Pestvárosi levéltár: Acta Criminalia Nr. 8.

meg cselekedtet, vagy ha Eő nem cselekedte volna, nem tudja-e, hogy más, a ki azokat cselekedte volna, melyekről azon Delinquent mondván, hogy sem nem lopta, sem nem tud semmit is felülte. Mely ezen Gradus iránt tettünk is azonnal relatiót az N. Magistratunál.

«2-do. Ennek utána Présben szorította az Mester az két Hüvelykét (ú. n. hüvelykszorító = catasta cochleata). Pauzát engedve neki, Kinszerítettük, hogy Vallyon az előbbeni Kérdések szerint, de minthogy semmit sem vallván, ezet ennyihányszor erősebb-erősebb reaszorítással próbáltattuk, mindaddig, méglen az mester nem mondotta, hogy már az újjából láttatik az vér jönni és az Vas nem ereszt magát jobban összezsoríttatni, mivel már egyik az másikon fekszik, akkor ismét semmit sem vallván, újjában referáltuk.

«3-io. Ezek után az Funiculatiót* applikálván az Mester, a midőn négy izromban (!) keményen neki-neki húzta volna, mindenkor Pauzát adván, kényszerítettük és intettük, hogy vallan meg azon lopással, vagy tudná-e, ha más cselekedte? És ki legyen az? De mindezek után is, valamint előbb, mindenkor tagadta, ahhoz képest ezet is referálván, az N. Magistratunak, és hogy nem csak Ezeket, hanem az Egész 12 Gradusokat is capax elszenvadni, kihez képest, megismervén keménységét, az N. Magistratus ismét egy gradussal sугeálta, parantsolván, hogy az «Spanissi Stiffiti» (Spanische Stiefel, Hispanica versti) ijesztésképen tétessek fel az Lábára, az mint is

«4-to. Az midőn újra bemenvén s újjában ötet intvén, hogy vallana, mert ime több-több kinokat fog szenvedni, semmit sem vallván, parantsoltuk az Mesternek, hogy az «Spanissi Stiffiti» applikálja. Melyre az Mester azt felelte, hogy még az «funiculatiót» sem végezte el, minthogy pedig az kezei föl levén eresztve s láttatott keményen az köteleknek 66 Metszetése, az N. Magistratus is elégségesnek ítélvén az által az Mesternek Négy izrombeli Probáját, meg nem engedttük neki, hanem az Spanissi Stiffiti appliáltattuk, nemcsak ijesztés formán, hanem reaszoríttatván az Mester az eő Mődgya szerint meg is mozgatta az Lábán. Melyek után ismét intettük, hogy Vallyana, de nemhogy valott volna, inkább káromkodásra kezdett fakadni, ezeket is az szerint referálván az N. Magistratunak, kihez képest Parantsolta azonnal levétetni az lábáról, ítélvén ezeket elégségesnek. Akkoron, az Midőn levette az Mester, látuk Melyén és kékken az Helyeit. Pesten, Die 10. Mans. Mai 1754. Margalics János, ezen N. Szabad királyi Pest városa Senatora, Viasz Ádám, ezen N. Szabad királyi Pest városa Senatora, Türek Sebastyén unterrichter.»

* Funiculatió másként «Bassgeige», kötélzorító.

Zord idők sötét bárdolatlanságára vall az az esküforma is, melyet a zsidóknak kellett le-
tenni mint perdöntő esküt. Még teljes babonás-
ságában élt az az előítélet, mely a zsidó vallás
hagyományainak valami titokzatos jellegét tu-
lajdonított. Voltak már Pesten annak rendje-
módja szerint fölvetett, bizonyos türelmi taksát
fizető ú. n. «tolerált» zsidók (Schutz-Jud-ok) és
nem tolerált zsidók. De a jogegyenlőségre való
még oly félnék kísérleteket is egyenesen gigu-
nyolta az a rettenetes esküforma, mely az ó-tes-
tamentom minden átkát hívta fel a hamis tanu-
zással, hamis esküvel különösen gyakran gya-
nusított zsidók fejére. «Ha mindaz, a mit mon-
dok — így szól többek közt az eskü — nem
igaz és hazugság, akkor engem mint Dathant
és Abyront, a föld rögtön nyeljen el, verjen az
Isten haragja, küteg és seb leljen el, mint az,
a mely Helieken könyörgésére a syr Noamont
elhagyva, szolgáljára, Josyra szállott át, nya-
valya, vérzés és guta szálljon rám, hirtelen
halál ragadjon el s rothaszsza testemet-lelkemet

A DOROZSMAI VASÚTI SZERENCSETLENSÉG.

Irta Valaki, a ki a vonaton utazott.

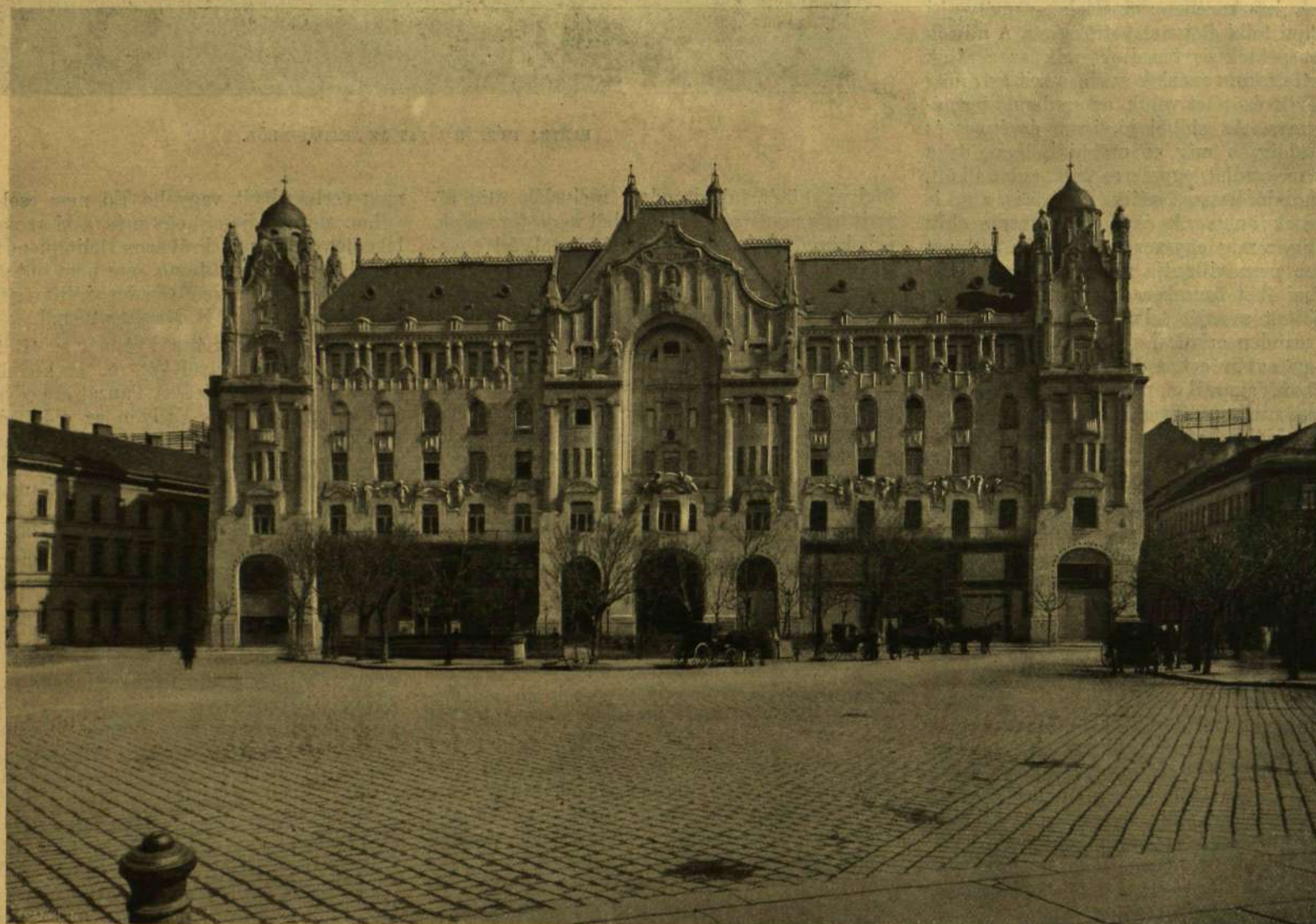
A vasúti katasztrófák évkönyveiben szinte
egyedülálló és sajátos az a szerencsétlenség,
a mely 12-én délelőtt történt a Budapestre egy
órákor beérkező orsovai gyorsvonattal. Egyedül-
álló annyiban, mert tulajdonképeni okát teljes
bizonyossággal megállapítani nem lehetett és
valószínűleg nem is lehet.

A gyorsvonat átrohog a Szeged felőli váltón.
A váltónál a negyedik kocsi, a postakocsi való-
színűleg tengelytörés következtében a szó szor-
os értelmében kettétörik, a gép és vonat eleje
tovább rohan, a többi kocsi pedig a sinből ki-
ugorva belerohannak a mellékvágányon álló
salakos kocsikba és ott egymásba torlódba, az
utolsó kocsi kivételével összezúzódnak. Másod-
percznél rövidebb idő alatt három halálos és
tömeges súlyosabb-könnyebb sebesülés. A kö-
vetkező pillanatban már csak egy alaktalan

nat többi része a sinről lezuhanva, feldőlve,
oldalára fordulva, a hirtelen megállástól kirö-
pítve körülbelül félkör alakban az ellenkező
oldalán állt meg.

Hogy mindenki fejét vesztette, természetes.
Egyik, másik kocsiból is sebesültek vánszoro-
tak elő, a kik nem találtak segítséget. És a kí-
nek szerencsére baja nem esett, még az sem tört
jó ideig magához. A milyen szépen el tudja kép-
zelni az ember, hogy miként lenne hős és élet-
mentő veszedelmekben, olyan szépen füstbe
megy minden ilyenkor, még a közvetlen veszély
elmulta után is. Első perczekben alig mert va-
lami még a roncsok között jajveszékélő utasok-
nak segítségére is menni.

És mikor megkezdődött a mentés és egy
orvos, a ki maga is megsebesült, első segítsé-
get nyújtott a többieknek, milyen lassan ment
minden. Egy-egy élesebb jalkiállítás, sikoltás
meg-megszakította egy perczre a munkát. Igazi,
komoly mentésről csak akkor lehetett szó, mi-
kor talán másfél óra múlva az első mentő-

A GRESHAM TÁRSASÁG ÚJ PALOTÁJA A FERENCZ JÓZSEF-TÉREN.

s minden hozzám tartozóit és sohase jussak el
Ábrahám kebelébe. Sajtson a törvény, mely
Mózes előtt a Sinai hegyen kihirdettetett s min-
den, a mi az Ót könyvben írva van, forduljon
ellenem, s ha esküm hamis és nem való, Adonai
és az ő mennyei hatalma pusztítson el. Amen.»
Sok ártatlan áldozat sínylette meg ezekben
az időkben a «városlyuk»-at, a mint népiesen
nevezték a régi városháza kazamatáit. Az ak-
kori jog rideg szelleme mellett nemesak végre-
hajtani, de lecsukni is könnyű volt a fizetés-
sel késlekedő adóst, föltéve, hogy a hitelező
szavatosságot vállalt ügye igazságáról a meg-
indítandó per során «mit Schimpf und Schaden»
(pro ignominia et damne). Így csukatta le
a híres könyvtáros Trattner Gaill nevű faktorát
valami koholt ürüggyel csak azért, mert ki
akart üzletéből lépni s önálló boltot nyitni. Az
alaptalan vád kiderülvén, Gaill kiszabadulása
után 28 napi letartóztatásért 500 frt kártéri-
tést követelt Trattnertől, de a város csak napi
20 frt itélt meg, azonkívül az elmulasztott
munkanapokért napi 1 frtot s az elszenvetett
gyalázatért 100 frtot.

V. S.

romhalmaz maradt a baleset helyén és egy tel-
jesen összezúzott váltó, a mely lehetetlenné
tette az utólagos nyomozást is.

Nekünk, a kik az utolsóelőtti kocsiban ülve,
komolyabb baj nélkül menekültünk meg a ve-
szedelemtől, első pillanatban, mikor a reszegés-
ropogást hallottuk, sejtelmünk se volt róla,
hogy tulajdonképen mi történt. Mikor a kocsi
hirtelen himbalózni kezdett ide-oda, keresztül-
vágódott a sínáron és egy másik kocsinak
dölvé megállt, talán egyikünknek se volt az a
gondolata, hogy itt összeütközés, kiskilás, vagy
akármilyen néven nevezendő vasúti baleset történt.
Én legalább inkább gondoltam akármire, csak
erre nem. Talán a megállás után bekövetkezett
pillanatnyi csend és a hirtelen felhangzó jajgatás,
segítségért való kiáltozás volt az, a mi
annak tudatára ébresztett, hogy mi történt.

A kocsiból kiugorva, rémes látvány tárult
elém. A vágányon elől a gép néhány kocsi-
val és a postakocsi elejével, balra az állomás felé
egy alaktalan romhalmaz, a melyből jajgató
hangok, nyöszörgések, hörgések hallatszóttak.
Az egymásba furdott hálókocsi és étezőkocsi
roncsai voltak, a melyekben a három halálos
és a legsúlyosabb sebesülések történtek. A vo-

vonat Szegedről orvosokkal, megfelelő sze-
mélyzettel megérkezett.

A rémlátás nagyit mindent, a mi megtörtént.
A képzelődés, a melyet a borzalmas látvány
utólag mindenkinél felszágázott, hihetetlen föl-
tevéseket szült. Az emberek félve kérdezték
egymástól:

— Hány halottat látott?

— Négyet, de biztosan tudom, hogy még
vannak a romok alatt.

— Nem, okvetlenül többen vannak.

Voltak, a kik közvetlen a katasztrófa után
jelentéktelen kiesésekre gondoltak. Egy uti-
társamnak első gondolata volt, hogy szögletes
utazótáskáját, rögtön föleserélt odahaza, mert
a puha bőrtáska kisebbit út, ha lezuhan. Egy
debreczeni magyarnak legelső kérdése volt,
hogy nem kékik-e le a zsolnai vonatról. Mikor
ráripakodtak, hogy lekésik, mindenkit előfogott,
hogy ki téríti meg pénzben az — időveszte-
ségét.

A mi a katasztrófa külső képét, a tömör,
erős, nagy kocsi összerombolódását illeti, a
melyből meg lehet ítélni a szerencsétlenség
méreteit, arról eleget beszél a fotografus ma-
sinája.

A HÉTRŐL.

Kulturóg. A budapesti filharmónikusok a
minapában Nyiregyházán hangversenyeztek és
ebből az alkalomból egy csomó fővárosi lap
boldog megilletődéssel fődözi fel Szabolcs vár-
megye székvárosát — a kulturának. Ez a meg-
illetődés, ez a meglepődés igazában — egy
sértés, édes testvére annak az inzultusnak, a
mely itt Budapesten természetesnek és magától
értetődőnek hirdet minden ostobaságot, furcsa-
ságot, elmaradottságot és korlátoltságot, a mely
véletlenül vidéken termett. Ez a sajátos fő-
városi góg Párison kívüli a világ egy más met-
ropolisában sincs meg olyan mértékben, mint
Budapesten. A párisi ember is a kultúra egy
finomabb és fejlettebb produktumának érzi a
maga egyéniségét, mint például a rouen-i vagy
anvers-i, de enyhíti ezt azzal, hogy az anvers-i
polgártársat is többre taksálja, mint akármelyik
idegent. A budapesti gógnak a mi vidéken lakó
polgártársainkkal szemben ilyen enyhítő hierar-
kiája nincsen. A budapesti ember mindig mo-
solyogva ejti ki ezt a szót, hogy: vidéki, körül-
belől olyanformán, mint a hogyan a porosz azt
mondja, hogy: kamerun. A legvéresebb igaz-
ságtalanság egy olyan város részéről, a mely
kulturális tartalmának is egy nagy részét a
vonzó-erőjének köszöni, oly értékeknek, a me-
lyekkel a vidék termőföldje szolgált neki. Nem

AZ EGYMÁSBA SZALADT HÁLÓKOSI ÉS TEHERKOSI.

A KISIKLÓTT ÉS ÖSSZETÖRT KOCSI.

először teszszük ezt szóvá, de szóvá kell ten-
nünk minden alkalommal, mert ezt az érzést,
a vidéknek ezt a lenézését, ezt a sértő és igaz-
ságtalan megítélését ki kell küszöbölni, ki kell
égetni a budapesti emberek fölfogásából. A ki
Magyarország földjéből nagyobb darabot ismert,
mint Budapest területe, nagyon jól tudja, hogy
ezen a földön nem csak a főváros számára
találták föl — a zongorát meg a villamos kör-
tét. Vidéki városaink között van akárhány, a
melynek a kulturális élete, ha nem is terjede-
lem, de intenzivitás dolgában, a mennyiben
ez a kulturális élet a szép, a haladott, az új, a
művészet iránt való érdeklődést, figyelmet és
vágyat jelent a közönség részéről, viszonylag
nem áll kisebb fokon, mint a fővárosban. Arany
János nem azért vagy nem azzal lett nagy
költő, hogy Budapestre jött lakni és Kulp Fri-
dolin budapesti lakos, ha mindennap elszállhat
is az Operaház előtt, még nem okvetlenül
különb zeneértő, mint az az úr, a ki Szolnokon
maga játssza el otthon magának Beethoven vagy
Wagner műveit, mert Szolnokon nincs opera-
ház. Könyvkereskedőink és a hírlapok kiadó-
hivatalai statisztikával tudnának bizonyosságot
tenni róla, hogy az a mosolygó góg és fitymá-
lás, a melylyel itt a fővárosban a vidék, a ma-
gyar vidéki városok kulturális állapotairól be-
szélni szeretnek, nem több, hanem kevesebb
műveltséget és ismeretet jelent a kellelénél.

EGY ELSŐ OSZTÁLYÚ KOCSI.

A DOROZSMAI VASÚTI SZERENCSETLENSÉG.

Bűnös ártatlanság. Az érdekes lélektani
motivumokban egyáltalában igen gazdag nagy-
váradi gyilkosságának a legérdekesebb alakja az
a Szabó Jenő, a kit — meg kell adni, igen
nyomok okok és igen beszédes látszatok alap-
ján — mindjárt gyanuba vettek, gyilkosnak
néztek, letartóztattak, két napig börtönben is
tartották és a ki a szörnyű bűnt, a melylyel a
körülmények megvádolták, már be is vallotta,
illetve már magára is vette, mikor egyszerre
csak az igazi tettes megkerült. Ha semmi vélet-
lenség az igazság kiderülése érdekében a dol-
gokba be nem avatkozik, ha nincs egy nyug-
talan lelkiismeret, a melynek feszülése a való-
ság titkának zárat föl nem pattantja: az igazság-
szolgáltatás áldozata lesz egy szörnyű tévedés-
nek, a melynek martaléka és bűnöse maga az
ártatlan Szabó Jenő. A kit ártatlanul a bitó-
fára juttat a — tulajdon hamis beismerése. Az
embernek összeszorul a szive, mikor ezt a bor-
zalmas dolgot olvassa és egy sajátos, egészen
különös érzése támad: harag az ártatlan ember
ellen, a kit a maga szerencsétlensége és gyön-
gesége hűtelenné tett a tulajdon ártatlanságá-
hoz és ezzel az igazsághoz. Ha az emberek
törvénykönyve olyan tökéletes lenne, mint
a milyen nem lehet, akkor kellene, hogy le-
gyen benne egy paragrafus, a mely bűnösnek
mondja ki és büntetéssel sújtja ezt a Szabó
Jenőt, a ki bűnpalástolást követett el és

A HÁLÓKOCSI.

hamis váddal vétkezett, mert ártatlan lévén, magát bűnösnek vallotta. Olyanok voltak a körülmények, hogy mindenki tarthatta őt a gyilkosnak és mindenki jóhiszeműen törhetne el fölötte a pálczáat, egyetlen egy embert kivéve: őt magát. Ő egészen bizonyosan tudta, hogy nem őlt, hogy a sápadt áldozat szívének nem ő verte át, hogy ettől a bűntől tiszta és ártatlan: mégis meghajította a fejét a vád szava előtt, igaza tudatát föláltozta és önmagában bűnösnek vallott egy ártatlant. Az emberiség története beszél emberekről, a kik egy igazságért, a mely nem is az ő igazolásuk volt, mentek a vályákra, a tömlőzőkre, a máglya tűzébe, a géppadra: ime itt van az ellentétük, a ki nem tud helyt állani a maga igazságáért sem, bár ez az igazság ártatlanságát, becületét, szabadságát és életét jelenti. A helyett, hogy rázná börtöne ajtaját vagy milliószor is elismételné a tiszta lélek szilárdságával, hogy: *ártatlan vagyok!* — megrokkantán segít a tévedésnek, a helyett, hogy az igazságnak segítene. Hogyan kételkedjék bűnösségében a bíró, ha ő maga mondja magát bűnösnek? A törvény házában is lehet tévedni: de megteveszteni nem szabad, ha ez egyet jelent is az — öngyilkossággal. Ez a Szabó Jenő ártatlan volt, mikor bűnösnek néztek, de vétkes lett, mikor ártatlanul bűnösnek vallotta magát.

Zsúfoltság. Egy elmés ember mondása jár a fejemben. Ez a mondás a következő:

— Kevés könnyebb dolog van Magyarországon, mint zsidó embernek milliósnak és vendéglői étteremnek — megteltnék lenni. És pedig azért, mert ha egy zsidó embernek ötven ezer forintja van, már rámondják, hogy milliósnak, ha pedig a vendéglő étkező-termében minden asztalnál ül egy ember, akkor rámondják, hogy megtelt.

A vendéglő étkezőterem helyett ez az elmés úr bátran mondhatott volna vasuti kocsi is. Az utazó kedv minálunk az utóbbi esztendőben tagadhatatlanul erősen föllendült, de ez a lendület még fiatalabb, semhogy kiülhetne volna az emberek lelkéből annak az időnek az emlékére, mikor a vasuton való utazás nálunk csakugyan a legöblösebb kényelmet jelentette. A ki minálunk egy második osztályú jegyet vált, a lelke fenekén igényt érez egy háromüléses pamlagra, a ki meg első osztályt fizet, egy egész — külön fülkére. Minálunk a zsúfoltság nem azt jelenti, hogy heten szoronganak egy hatüléses fülkében, hanem azt, hogy hárman nem tudnak benne egész kényelmesen nyújtózni. A ki sürribben utazott külföldön, Olaszországban, Németországban, Franciaországban, a hol az utazás mindenütt sokkal drágább mulatság is, mint Magyarországon, megtanulja, hogy a mit minálunk zsúfoltságnak neveznek, az fejedelmi kényelem az ottani utazás rendes rendjéhez mérten. A német ember,

a mint nem lát elfoglaltnak egy hat személyre terített vendéglői asztalt, ha egy ember ül mellette, az se jut eszébe, hogy három helyre tartson igényt a vasuti kocsiában, ha egyre váltott jogot. Az olasz vasutakon első osztályú utasok állanak órák hosszat a folyosón, míg ülőhely ürül és így van ez Franciaországban is. Tudják, hogy az utas ember — úton van és az országúton nem kívánhatja magának az otthon teljes kényelmét. Le kell szoknunk arról, hogy az utazást luxusnak követeljük. Harmincz esztendő múlva háromszor, vagy tízszer annyi kocsi repül majd a síneken, de még telibb lesz valamennyi, mint ma és ezen nem szabad búsulni. A szomorú az lenne, ha üresen futnának a kocsik és dűskálhatna a helyben az árva utas. A pangó kényelemnél becsebb az eleven élet, az ásitó ürességnél a lüktető mozgalom.

Egy statisztikáról. Az orosz birodalmi дума háznagyai hivatala egy statisztikát állított össze és adott ki, a melynél semmi se lehet jellemzesebb nemcsak a dumára, hanem az egész csári birodalomra. Ez a statisztika adatokat tartalmaz az orosz népképviselő műveltségi állapotáról. Olyan adatokat, a melyekből nyilvánvaló, hogy ez a testület egészen sajátos jelenség Európa, de talán az egész világ összes parlamentjeivel szemben. Megtudjuk belőle,

AZ ÉTKEZŐ KOCSI.

A. DOROZSMAI VASÚTI SZERENCSETLENSÉG.

hogy az orosz parlament tagjainak több mint a fele, sőt lényegesen több, mint a fele — egyáltalában nem járt iskolába. Semmiféle iskolába. A legműveltebb párt, az *októbristák* méréskelten ellenzéki pártja, a melynek a tagjai között ötvennyolcz százalék az *elemi iskolát* végzett emberek száma. A legnagyobb és legtekintélyesebb párt, az alkotmányos demokraták közül már csak ötvenhat százalék ismeri a betűvetés mesterségét. A többi pártok tagjainak azonban már három negyedrészre, sőt négy ötödrészre irástudatlan, analfabéta, a kinek a szemében minden betű titok, minden könyv rejtelem. Ennél a statisztikánál a fehér csár birodalmának fájdalmasabb titka, rejtegetni valóbb szége, holdogtalanságának, szerencsétlenségének izzóbb szava nem lehet. Föltalalódik a kérdés: vajjon miért is adták ki tehát azt a statisztikát? Ha azt akarta demonstrálni vele a szent csár kormánya, hogy egy ilyen testület egy népképviselő alkotmányos munkájára alkalmas nem lehet, bizonyára erős argumentumot talált, de ennek az argumentumnak az ütése elsősorban az ő szívére éri. A hatalomát, a mely népének millióit úgy nevelte, hogy mikor akaratának hű tolmácsolói keresi, a maga soraiban nem talál mást, mint szegényt, tanulatlan, tudatlan embereket, a kiknek arra se volt módjuk, eszközük, hogy maguknak nem is a tudás, de csak a tudás elemeit is megszerezhesék. Ezt a sötétséget, a melyet most megmér, ő becsátotta a szerencsétlen népre és az irástudatlanoknak ez a statisztikája a legbeszédesebb vádirat, a mely a hatalom ellen valaha megjelent.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

Nehezen virrad, aludtverszín veresség festi komorra a szemhatár fellegeit. Egyelőre még álmosan pihennek a mennyek éji csatája után, de imhol máris mozogni kezdenek megint, — feketén gomolyognak tova, fenyegető újabb ütőközésre... Fáradt az ember is s a gyilkos és rabló roham után nehéz menettel érkezik a sereg eleje valami mocsaras erdőszélre. A merre a szem ellát, ingoványos a sík köröskörül s a fák alá gyűlő vezérkar tanácstalanul töpreng: Skalat-e az a helység, a melynek tornya ott a szemhatár sötét felhőibe vész? Mögöttük az esős ködben beláthatatlan soral lából a mocsáron át húsz és egynéhány ezer ember. Riad a láb népe, falkaszám szökik a zombékból a

toportyánfarkas s rebbenő szárnyasokkal telik a levegő. Itt-ott fehér kócsagok világitanak a mennyek viharos sötétségében.

Kemény János még egyre aggodalmasan néz arra a tatár dél felé, aztán a Fejedelemmel vitaközö haditanács elé lép. Micsoda tanács ez! Átázott és sárral kevert mivoltukban inkább bujdosó latroknak tetszenek ők, semmint országúlvégező uraknak. Véres rongyokban foszlik le a Fejedelem testéről is az öltöny, — no hiszen Ő Nagyságának a dolmánya se igen emlékszik már, hogy valaha bársony volt! Rákóczy György komoran ül a fűzfatorzsón és törött tollú buzogányára támaszkodva bámúl maga elé. Hallgatja hiveinek rábeszélő szavát; bizony maga is kezdi már látni, hogy alig lehet az másként! Nemcsak a kék, de — most, hogy végkép kirabolták őt, — maguk az ellenséges lengyelek is figyelmeztetik a fenyegető veszedelemre. Kétnapi járásra hatvanezer tatár áll Podolia sarkában Kamenitznél; maga a krimi khán jön, rettenetes Mohamed Ghirej, hogy a szultán parancsából megbüntesse a hűtelen erdélyi Fejedelmet...

— Kegyelmes nagy uram, — kezdi Kemény János igen ünnepélyesen, — imhol úgy itélem, annyi haszontalan esata, strázsá és szakmány után eljött a mi romlott hadunknak az ő végvasárnappja! Ötszáz tatár amott a láb végében már minket szimatol, — cselekedni kell. És nekem úgy tetszik: néhányadmagával mindenekelőtt Nagyságod méltóságos személye szálkélbe legalább a hazát konzerválja. Ha már e szegény, éhezett hadnak vesznie kell, ne veszünk mind fejedelmestől...

Rákóczy György végre felveti szegénybe boruló arcát s felkiált:

— Ha én megyek, te is velem jössz!

Becsületen Kemény uram azonban tiltóan rázza a fejét:

— Kegyelmes úr, bizony a hazaszökés e félelmetes útjában nem örömet szakadnék el Nagyságotól, de ha én is elhagyom a sereget, Nagysággal együtt nem igaz pásztoroknak fogunk itélni mind a ketten. Én nem hagyhatom prédára édes nemzetemet. Nagyságod azonban menjen el, mert ennek így kell lenni. És menjen hamarosan és in specie: titokzatosan, úgy hogy e tatártól féltő szegény ezerek Nagyságod után ne kíváncsoznak és sietésében akadályára ne legyenek. Én magam velük maradok és abban, a mit Istenem rendel, tovább vezérelm a népet, — méltatlan tisztetem úgy kívánja, hogy sereggemmel szenvedjek. Menjén Nagyságod, — áruha nem kell, — teszi hozzá búsan, — hiszen senki se ösmerne rá többet Nagyságodban Erdély Fejedelmére... Imhol válaszsoron főember-szolgái közül, kik kísérik!

Rákóczy Györgyben tápáskodnak a góg, zordan néz körül, de aztán megint csak röstelkedve fordul el:

— Eh, én nem választok, — te vagy a fővezér, te válaszs, te parancsoljad, ki kövessen...

Kemény János pillanatra se habozik, — méltóan emeli a szavát:

— Nagy jó uram, én a katonát csak meghalásra, de nem életé mentésére parancsolhatom. Vitézlő rendek, rajta, — ki megyen Fejedelmünkkel? A ki őt akarja követni, álljon Ő Nagyságának méltóságos személye mögő!

Csend kíséri a beszédet, de aztán szemmel láthatólag nő a mozgalom a vitézlő rendek közt. A szabadulás reménye hajnalik sokaknak arcán, ám elsőnek jelentkezni senki se akar, — legfeljebb egymást lökdösik, nógat-

ják: «menjen uram, kegyelmednek családja vagyon», — vagy: «no bizony, Ő Nagyságát se lehet magára hagyni!» Tholdalagi Mihály és Huszár Péter, kik egymásra pillantván, nyomban döntöttek, szótalan állanak szorosabbra Kemény János mellé és mosolyogva onnan nézik a színeskedő urak húzódozását. Vajjon ki kezdi meg az exitust? Végre előáll gőgös Bánffy Dienes, — van ő elég nehéz ember arra, hogy ki merje mondani:

— No hát itt vagyok én, — én nem hagyom el Ő Nagyságát!

Ő utána persze már merészebbek lehetnek a többiek is. Nevezi őket Mihály egymás után:

— No, mennek már, — persze, Mikes kancellár meg Petki István; mennek Gyulaffy László, Kapi György és Szentpáli uraimék is, viszik a lovukat az egészség felé! Jól teszik! No, mozdul a két Bethlen is, Farkas meg Gergely... Odaát vannak már Teleki Mihály és Bánffy Kristóf is. Csak rajta, — mi a kő, te is elmesz, Rhédey László?...

Katonaember is kellén a Fejedelemben, Kemény János maga parancsolja Ébeni István meg Bakos generálisoknak, hogy kövessék Ő Nagyságát. Ezalatt persze folyik az átalállítás tovább. Cseléddel, csatlóssal együtt bizony lehetnek már egy háromszáz ember a szíve. Qdagondol, a hová ez a háromszáz ember most elmegy, haza gondol az ő szegény feleségére. Őt is várja Margit és ő itt marad a bizonyos vesztben... Izenni szeretne neki valamit, ám de kinek szóljon a sietők közül? E percben Huszár Péter ragadja meg a kezét:

— Ugyan nézzed már Mihály, ki lopózik a Fejedelem háta mögé utolsónak. Az a veres... biz' Isten Warkochy Gábor! Hát ez ugyan merre ténfergett a háború alatt? Én bizony sohse láttam... Persze megyen, ő is a lábában érzi az egészségét! — Sok szerencsét!

Warkochy Gábor, mint a kit tetten érnek, röstelkedve fordul meg. Kezet fognak. A veres legény alattomosan pillant Tholdalagira, aztán vigyorogva szól:

— Hát persze hogy nem maradok itt a tatár torkában? Én bizony hazamegyek, — no Mihály, mit üzensz a szép feleségednek? Mihálynak sok minden eszébe jut s arca pillanatra elsötétedik.

— Mennek már, — sürgeti Warkochy, — szólj hamar!

Mit tehet az ifjú? Héval szól:

— Ellenségek voltunk, Gábor, de hitemre, megiszolgálom a szívességedet! Mondd meg neki, hogy szeretettel gondolok rá és ha végörám út, akkor is csak ő leszen elmémben...

Warkochy a sorakozók után ugrat; Tholdalagi is szalad, úgy gyalogosan, a lórol búcsúzó Fejedelem prezenciájába. Még átadja neki azt, a mit utolsónak mentett meg a kirá-

A «Tatárrabság» című regényhez.

Jobbjával leereszti a kardot, baljával lánczot csögrget.

lyosdi dicsőségéből, a véres arany jogart... Ám Kemény János maga úzi a menekülőket: — Menjen Nagyságod, — mivelünk majd a Mindenható végez!

— Hitemre, — int Rákóczy György, — megiszolgálom nektek!

Kemény János egy perczre még a továvágató csapat után tekint, aztán megfordul. Kik is maradtak körülötte? Kevesen, de csupa elszánt urak azok, kiknek kardja szívesen izzad ellenség vérével. Nagy Thamás generális, Korniss Ferencz, Beldi Pál, Apaffy Mihály, Domokos Tamás... no aztán Huszár Péter, meg Tholdalagi Mihály. A fővezér némán szorítja meg a kezüket, majd a távolban feltűnedező tatár kopják felé tekint. És szól:

— Sebes agynak késő sisak! Itt vagyunk, csatát adunk és nekem semmi remény nem hízalja a szívemet. Úgy nyúlunk most a szabályához, hogy szabjuk azt a magunk nyakához! Sima jégen forog a szerencsénk, de azért csak rajta, — ereszsztetek a zászlókat, hadd játszanak a szelekkel. Menjünk Isten itélete elé!

És mennek rendületlenül... Lázad az éhes sereg a Fejedelem szökésének a hírére; a tatártól való rettegés iszonyata tölti el a bágyadt lelkeket. Tápáskodik az életosztón a kimerült ezerekben még egyszer, oldalt menekülnek a Kárpátoknak «haza, haza!...» de Kemény látja, hogy elvágya az út és eszet ad nekik, megtéríti a tévelygőket. Köröskörül halálhozó vetésként nő ki a tatárlánsa a fekete szemhatáron, — szorúl már a sokmértőldes hurok az erdélyiek körül. Hol van Sapieha, merre a sereggel? Hiszen ha ők azt tudnák! Imár maga a khán parancsolt rá a kétszínű útmutatóra: álljon félre az útból s egyenes vágást engedjen a büntető tatárkardnak. Csatát kell adni, nincsen más!

Kemény János feltekint a sötét mennyekbe: — Istent engeszteljétek előbb, — szól, és

Szkiácskót megfenyvegetik.

parancsára némán térdenek le mögötte az ezerek a mocsárba. Baljóslatú mennydörgés felel az ámenjükre, mely után a fővezér kirántja a kardját.

— És most, — kiáltja Kemény, — embertől ne reméljétek kegyelmet!

Némán lából tovább a sereg az ingoványon át. Amarra szárazabb . . . de jaj nekik ezért a könnyebbülésért! Mocsárvíz helyett ott már a tatárok tüze várakozik rájuk. Tíz felől csapják meg őket a szállingózó krimi lovasok egyszerre . . . Kezdődik a nagy ítélet. Háromszor fog még virradni a kétségbeesett csata alatt, de mintha ez időre minden világ kiveszett volna a földről, egy rettentő éjnek tetszik az az orkánnal szakadó fekete ég alatt. Akárcsak egy egérfogóba, hanyathomlok sodortatik az üzött sereg a trembowlai lápos szorosba.

A végső percek ezek. Trembowla vára alatt, a völgyi mocsár nyílásánál most haldoklik szép Erdély Tündérország. Egy öreg sáncz mögött, hátát a tónak vetve, élet-halál küzdelemre zsúfolódik a sereg. Eszeveszett kavardásban riad a virtus utolszor és falként állják a szokatlan harcsmóddal támadó tatárok özönét. Vannak még elegendő száztizenhat század megannyi zászlaját tépi a szélvész, ám hol a többi, hol a másik tizezer? A kit le nem vágtak, bizonyos, már rabul esett. . . . Eltört az utolsó kopja, kidült az utolsó paripa, gyalogos immár mindenki s e gyalogok most löttemekkel hányják a sánczot egyre magasabba. Lövik a muníció végét, de golyó híján ruhával, buzogányval, lánccsal, no meg tatárfejekkel töltik a megmaradt négy ágyút. Dördül az utolsó löveg egy bég koponyájával . . . rettenetes «Allah!» rá a válasza. A véresen nyugvó nap akkor pillant a magyarokra utolszor, aztán behunyja a szemét.

A beálló sötétben egetverő csatakiáltás harsog bele a mennydörgésbe és mindent elborító nyilzapor süvölti túl a vihart. «Ghirej, Ghirej!» zúg rá az erdélyiekre, — a sáncz közepén álló Tholdalagi Huszár Péterre pillant, immár tudja, hogy maga a khán érkezik a kipesaki aranyhorda derékhadával. Rémeikkel telik az ég, mintha csak az orkán szülné őket, hatvan-ezer ördög lesz emberé Kemény János hada körül. A villámok fényénél már feltűnik a IV. Mohamed Ghirej kilenczlófarkas félholdja, s ragyog felséges ő magának az aranybrokát palástja is. De kétoldalt jönnek vele az első trónörökös, a Galga Sultán, s a második trónörökös, a Nureddin Sultán is. A Galga Sultán, névszerint Ghazi Ghirej, vezeti a jobb szárnyat s mögötte lobog a rettegett «Alem», az ezüst félholdas Vérszászló, — balfelől a Nureddin vágat, Murad Ghirej, a nogáji tatárok élén; háromszögletű arany lobogót visznek

Apponyi figyel.

előtte, melyre Ali khalifának a boszúálló keze van ráhímezve, meg egy kard, e felirattal: «Oh te meggyőző bizonyíték! . . .» Hátulról Csobán Ghazi aga ront neki a nádas tónak a busáki tatárokkal. Jön a hadd el hadd! Viharban szárguld az aranyhorda neki a sáncznak, — a csata démonai torzítják a prémsüveges, lelógó varkoccos arcokat. Fogaik közt a sarló «kilids», balkarjukon a kerek «kalkán»-pajzs, jobbkarjukon a széles fokú «szimter»-szablya, vagy a féltöles lánca-kard, a hírhedt «megge». Fénylik a darócokfaftának széles sujtása, csillan a páncczel-ing, meg a bőrzékék pikkelyvasa. Forgószél erejénél, sólyom csapásánál sebesebb ez a

Apponyi beszél.

tatártámadás, és hiába mérsárlanak a magyarok, csak annál dühöttebbek újulnak a halot-tak helyén. Csobán Ghazi előtt már tatárhul-lák csinálnak hidat a tavon át, — a moldvai gaz személyek is a magyar ellen fordulnak. . . . És hiába halmozódnak az embertestek a dög-válakból épült sánczra, meghágják azt a tatárok s onnan a hekatomba tetejéről nyilaznak

Vajdát szökettetik.

A TISZTELT HÁZBÓL. — Bár Dessz tréfás rajza.

Justh Gyula elnököl.

be a középre. Fenn az égen tovasöpörvők a felhők, kibukik a félhold s diadalrialgással üdvözlök azt a krimiek. Ingadozik a magyarság lelke, — hol van Kemény? Hej, őt békeség színe alatt, nagy esküvéssel kicsalta a Nureddin, őt már rabbá tette a hitetlen eh! He-lyette Korniss parancsol s ő köréje tömörül-nek most Béli, Apaffy, Huszár Péter, meg Tholdalagi Mihály. Talpig vérben készülődnek a végre, mikor egyszerre «állj»-t dörögnek a tatár trombiták.

A felhőtől szabaduló hold e perczen teli fénynyel árasztja el a tájat. Köröskörül sűrű a láncaerdő s a sáncz öles hullahegyére most maga Mohamed Ghirej hág fel. Aranycsizmája bokáig süpped a vérbe, jobbával leereszti a kardot, baljával lánccot eszörtet a bennekedt magyarok feje fölé. «Meghalni inkább!» kiált-nak Béli meg Tholdalagi, de Korniss böles mérséklete megmenti a népet. Jön már fegyver-tele Kemény János is. . . . Egy óra múlva hegygyé nőnek a lerakott kardok a véres tábor-hely közepén.

Forrón tűz le az augusztusi nap a moldvai végek kopár pusztaságára. Kerek az ég mindenfelé s a merre szem az ég, krimi borsátrak háromszögellenek ki a sívó homokból. Hat-vanezer tatár üli ujjongó diadalün-nepét, messzehangzó kurjantással örül országos zsákmányának. Hogyne, hisz-ez egy egész országot, — Erdélyt fogták el! S micsoda temér-dek váltásdij fog jární e sok főember ra-bokért! . . . Csak a rengeteg tábor közepén, ott van hallgatás, ott komoly munka folyik. A verescsizmás krimi harcok győzölödvá állják körül a lerongyolott magyar foglyokat, kiknek sorai közt százzámra gyűlnak ki a ko-vácsok füstölő tüzei. Izzó vas csattog a pörö-lyök alatt és szikrák csipdesik a félmeztelen szerezcsen óriások karját. Kettesével most ková-csolják rövid lánccra egytűvé a rabokat. Maga a kétaraszos hajszú főfő Bashaga válogatja a párokat és kegyetlen gyönyöre telik abban, hogy az urat mindig a legkisebb szolgáljával vasaltassa egytűvé. Mulat a tatár ezen, ször-nyen röhög a gőgös nagyok háborodásán! De hát nem használ e a háborodás; ha akarják, ha nem, szomszédossá lesz most szolgálat s uraság, — s a ki volt taligás jobbágy, test-véresül most a hintós méltósággal. Kemény Jánost, Korniss nem szégyenítik, de bezzeg annál jobban zúgolódnak Búszke Béli, meg finnyás Apaffy. Csak az egy Tholdalagi örül Szombath Ferkójának.

— Lánccos testvérem te, — szól elérzék-e-nyedve, — jó az Isten, majd megsegít; meg-rágnak mi ezt a vasat!

Szegény öreg Ferkó! Csupán annyit mond ő:

— Bizony, édes uram, nem egészséges helyre visznek bennünket . . .

Aztán megigazitja sebesült vállán a véres rongyot, s halkán éneklí társaival a hamar születő rabzsolót:

«Sűrű könyhullatással sir már Erdélyország,
Mert nyakára szállott keserves nagy rabság,
Elvéteték rólad a régi méltóság,
Tatárkézbe esék tündöklő uraság! . . .»

De pattog már a mirza-korbács, szedelőzkö-dik a rengeteg tábor. Indulnak a Dnyeszter-menti délibábos síkon, a messze Krim felé. Tholdalagi Mihály búsan pillant hátra az er-délyi havasok iránt. Mögötte lehajtott fővel eszörteti lánccal a rabbá lett magyarság. Bol-dog Isten, vajjon hányan lehetnek? Felel rá a vezeklő hangú siralmas ének, a fogoly nép szava zengí:

«Moldova végében,
Tatárok kezében,
Tizennyolcezeren
Vagyunk nagy inségben . . .»

(Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöppin Aladár.

Selden követte a tekintetét s egy csoport em-beret látott feléjük közeledni az út távolabbi for-dulójánál. Lady Cressida nyilván ragaszkodott hozzá, hogy gyalog megy haza s a többiek nyil-ván köteletségüknek tartották, hogy vele tartsa-nak. Selden gyorsan végigmérte a társaság két férfitagját, a Lady Cressida oldalán tisztelettel-jesen haladó Wetherallt és a hátrébbben Wethe-rallnéval és a Trenor-lányokkal jövő Grycot.

— Ahá, — most már tudom, mért tudakozó-dott az Americanákról! — kiáltott Selden a legteljesebb esodálat hangján, de a pirulás, me-lyet tréfája Lily arczán előidézett, elhallgattatta a folytatást.

Hogy Bart Lilynek rosul esik, ha kötődnek vele udvarlói miatt, vagy azok miatt a módok miatt, melyekkel ezeket magához vonzza, oly új dolog volt Selden előtt, hogy meglepetéssel töltötte el s e meglepetés világitásánál a lehető-segék egész sora villant fel előtte. De Lily bátran védelmére sietett megzavarodottságának azzal, hogy mikor a zavar oka közelebb jött, így szólt:

— Hisz ép ezért vártam magára, meg akartam köszönni felvilágosításait.

— Ilyen rövid idő alatt aligha tudja megkö-zönni, — felelt Selden, mikor a Trenor-lányok megpillantották őket. Mialatt Lily felelt zajos üdvözlőkre, Selden gyorsan hozzátette:

— Nem volna hajlandó erre szólni a mai délutánját? Tudja, hogy holnap reggel el kell utaznom. Elmegyünk sétálni s ráér megmon-dani nekem köszönetét.

VI.

A délután gyönyörű volt. A levegő mélyebb nyugalomba merült s az amerikai ősz csillogá-sát egy kis köd enyhítette, a mely befátyolozta, a nélkül, hogy szürkévő tette volna.

A park mélyebben fekvő árnyasabb helyein már gyöngye fagy volt, de a hol emelkedettebb volt a talaj, a levegő könnyebb lett s Lily és kísé-rije, mikor följutottak a hosszú lejtőre az országúton túl, a még ott időző nyár zónájába léptek. Az út egy fákkal beültetett rét mellett kanyarodott el, aztán egy gyümölcsötől pirosló szederbokrokkal kerített ösvénybe ment át, a honnan a szem elé került az egész tájék a leve-lek rezgésén át.

HALMOS JÁNOS.

külő gyümölcsös kertek csoportosultak s itt és ott egy kis tölgy-erdő zöldelt, két-három vörös tanyaház bujkált az almafák alatt s egy falusi templom fehér fatornyá emelkedett ki a domb gerinczéről, míg messze arrább, ködfátyolba bo-ruva, az országút futott a földek között.

— Ülünk itt le, — ajánlotta Selden, a mint egy nyílt sziklapartra értek, a mely fölött mere-deken állottak a bükkfák mohos kődarabok között.

Lily lehanyatlott a sziklaköre, egészen kipi-ruvva a hegymászástól. Nyugodtan ült, nyitott ajakkal léhegett, a szeme nyugalmasan járta be a táj megtörött vonalait. Selden levette magát mellette a fűbe, lehajtva kalapja karimáját az odátűző napsugarak ellen s összekulcsolva kezeit a feje mögött, melyet a szikla oldalának támasztott. Nem volt kedve Lilyt megszólal-tatni, mert pihegő hallgatása mintha hozzátar-tozott volna a környezet harmóniájához. Selden lelkében nem volt más, mint a jókedv nyugol-dalmas érzése, a mely megtompította érzelmei-nek éles vonalait, mint a hogy a szeptemberi ködpára befátyolozta a tájat lábuk előtt. De Lilyben, bár látszólag ő is ép oly nyugodt volt, belsőleg a gondolatok egész áradata kavargott. Két leány volt benne ebben a pillanatban: az egyik nagyokat lélekzett a szabadság és fel-vidülés érzéséről, a másik a félelem fekete börtö-nében vergődött egy kis levegőért. De a fo-golynak vergődése fokontint mind gyöngébb lett, talán a másik kevesebbet törődött vele: a látóhatár kibővült, a levegő élesebb lett s a sza-bad lélek kibontogatta szárnyait.

Magá sem tudta megmagyarázni magának az ujjongásnak azt az érzését, a mely mintha föl-emelte s ott lebegteté volna a lába alatt nyugvó napsütötte fák fölött. Vajjon szerelem ez, így tündődött, vagy csak véletlen össztalálkozás a boldog érzéseknek és gondolatoknak? Mennyit kell belőle tulajdonítani a gyönyörű szép idő hatásának, a kopaszodó fák illatának, annak az unalomnak, a mely elől menekült? Lilynek nem volt határozott tapasztalata, olyan, a melyhez hasonlíthatna volna mostani érzését. Többször volt már szerelmes egy-egy vagonba vagy hir-nébe, de férfiba csak egyszer. Ez pedig évek előtt volt, mikor először lépett ki a világba s ro-mantikus szenvedélyre lobbant egy Herbert Melton nevű fiatalember iránt, a kinek kék szem és hullámos haja volt. Melton úr, a kinek egyéb vagona nem is volt, sietett e tulajdonsá-gait azzal értékesíteni, hogy elcsipe magának az egyik Van Osburgh kisasszonyt: azóta meghízott és rövid tartalma alatt. Melton úr, a kinek nem volt szokása szejjelválasztani őket. A Gryceessel teendő séta alól fejfájás ürügyével vonta ki magát: ugyanaz a szörnyű fejfájás, mely miatt a templomba sem mehetett el. Kül-seje a lunchnél igazolta ezt a kifogást. Bágyadt-nak tűnt fel, tele szenvedő bájjal, a parfümeős üvegesét a kezében tartotta. Gryce előtt újak voltak ezek a jelenségek, eszébe ötlött, hogy Lily talán beteges, előre is aggasztotta utóda-inak sorsa. De a rokonszenv győzedelmeskedett benne s ő maga kérte Lilyt, hogy ne tegye ki magát meghülésnek: az ő képzeletében a sza-bad levegő mindig meghülésrel volt kapcsola-tos.

megértette, meg tudta tapintani minden egyes szemét annak a lánccnak, a mely egymás felé vonzotta őket. Ámbár Selden közkedveltsége esőndes természetű volt, a barátai inkább érez-ték, mint hangoztatták, Lily sohasem tévesz-tette össze benne a feltűnés hiányát jelenték-telenséggel. Tekintélyes műveltségét rendsze-rint a vele való könnyed társalgás némi akadá-lyának tekintették, de Lilyt, a ki büszke volt szé-leskörű jártasságára az irodalomban, s az Omar Khajjám verseit mindig magával hordta a pakk-táskájában, — csak annál jobban vonzotta ez a tulajdonság, a melyről érezte, hogy egy régibb társadalomban kiválóság számba ment volna. Ezenfelül tehetsége közé tartozott az is, hogy mindenben bizonyos emelkedettebb felfogással tünt ki a tömeg fölött s erőteljesen mintázott barna feje, — az egyéniség nélküli arcok ha-zájában — azt a benyomást tette, mintha diffe-rencziáltabb fajból származott volna, mintha nemzedékek tökéletesedése összpontosult volna benne. A nagyon temperamentumos emberek kissé száraznak találták, a nagyon fiatal lányok pedig szarkasztikusnak, de ez a barátságos fő-lénye volt épen az, a mi megragadta Lily érde-kelődését. Minden tulajdonsága egyezett Lily iz-lése kényességével, még az a könnyed ironia is, a melylyel azokra a dolgokra nézett, a melyek az ő szemében a legszenvedőbbek voltak. Főleg pedig talán azért bánta, mert ép oly mérték-ben tudta érezetni saját fölényét, mint akár a leggazdagabb ember, a kivel Lily valaha talál-kozott.

Ennek a gondolatnak az öntudatlan folyta-tása volt, a mely egyszerre ezt mondatta Lilyvel:

— Én ma két ígéretet szegtem meg a maga kedvéért. Hányat szegett meg maga?

— Egyet sem, — felelt Selden nyugodtan. — Én nekem nem volt semmi dolgom Bellomont-ban senkivel, csak magával.

Lily gyöngye mosolyal nézett le rá.

— Hát igazán az én kedvemért jött Bello-montba?

— Természetesen.

Lily tekintete mélyebb, elgondolkozó lett.

— Miért? — suttogta olyan hangon, a mely kizárta azt a föltevést, mintha kaczerkódni akarna.

— Mert maga olyan csodálatos látványos-ság: mindig szeretem látni, a mit csinál.

— Honnan tudhatja, hogy mit csinálnék, ha maga nem volna itt?

Selden elmosolyodott.

— Nem hiszeltek magamnak azzal, hogy je-lenlétem csak egy hajszálnyival is eltérítette volna szándékaitól.

— Bolondság, — hiszen ha maga nem volna itt, akkor nem is sétálhatnék magával.

— Nem, de hogy sétál velem, ez csak egy más módja annak, hogy a terveit keresztül- vigye. Maga művész s én véletlenül egy csöpp festék vagyok, melyet ma felhasznál. A maga ügyességéhez tartozik az is, hogy előre kiszá-mított czélokra tudja fölhasználni a váratlan dolgokat is.

Lily elmosolyodott: ezek a szavak nagyon is elméek voltak, semhogy föl ne keltették volna a humor iránti érzékét. Csakugyan föl akarta használni Selden váratlan jelenlétét egy nagyon határozott czélra, vagy legalább is ez volt a titkos ürügye arra, hogy megszegje Grycenek adott ígéretét, hogy vele fog sétálni menni. Néha azt vetették szemére, hogy nagyon is mohó, — még Trenorné is arra figyelmeztette, hogy csinálja lassabban a dolgot. No hát, ebben az esetben nem fog nagyon sietni, hosszabb ideig fogja feszültségben tartani az udvarlóját. Ha az érdek és a hajlam összetalálkozott, Lily-nek nem volt szokása szejjelválasztani őket. A Gryceessel teendő séta alól fejfájás ürügyével vonta ki magát: ugyanaz a szörnyű fejfájás, mely miatt a templomba sem mehetett el. Kül-seje a lunchnél igazolta ezt a kifogást. Bágyadt-nak tűnt fel, tele szenvedő bájjal, a parfümeős üvegesét a kezében tartotta. Gryce előtt újak voltak ezek a jelenségek, eszébe ötlött, hogy Lily talán beteges, előre is aggasztotta utóda-inak sorsa. De a rokonszenv győzedelmeskedett benne s ő maga kérte Lilyt, hogy ne tegye ki magát meghülésnek: az ő képzeletében a sza-bad levegő mindig meghülésrel volt kapcsola-tos.

RUHA KREPP BLÜZZAL.

TAVASZI ÖLTÖZÉK.

Lily bágyadt halálatossággal fogadta kedveskedését s rábeszélte Grycet, hogy miután ő nagyon alkalmatlan társ volna számára, menjen a társaság többi tagjaival, a kik luncheon után automobilokon Peekskillbe szándékoztak menni látogatábra Van Osburghékhoz. Gryce meg volt hatva Lily önzetlenségétől s hogy megmeneküljön attól a veszélytől, hogy a délutánjával ne tudjon mit csinálni, megfogadta tanácsát s búsan indult el; a mint az automobil eltűnt a faszor végén, Lily elmosolyodott a bolondját tett ifjún.

(Folytatása következik.)

DIVATLEVÉL.

Minden rideg bíráló nélkül gyönyörködnünk kell ama pazar ötletekben, melyek jelenleg a divat művészetét alkotják. Csodálatos ez a szinte kifoghatatlan szellem, mely ezeket megteremteti képes. Jelenleg például ismét uralomra kerültek a XVI. Lajos korabeli félmellények, melyek minden bőségük dacára rendkívül előnyös viseletül szolgálnak. Azonfelül sűrűn látjuk a legelső minták között az arcba hajló Lamballe kalapot, mint az ideai nyár legkedveltebb újdonságát. A múltból vett részletek ezek, de az ötletességnek sikerült őket valami frissességgel felruházni, mely buszában kárpótolt a föltétlen újdonság ingerért.

A szövetek mintáját illetőleg erősen jelölők a csikokat. Minden csikkal készült, a posztótól kezdve a vászonig. E csikok meglehetősen egyformák, a mi a szélességét illeti, többnyire egy centiméternyi a terjedelmük. Így a tavaszi ruhák többnyire fehér-fekete, fehér-barna vagy fehér-szürke csikos szövetből készülnek. A csikokat részesít, egyenes és függőleges irányban alkalmazták, a mi nagyon csinos dísz és olykor minden mást fölöslegessé tesz. Viszont azt a veszedelmet is magában rejtő ez a divat, hogy ha helytelenül élnek vele, izléstelen-séggé fajul.

A csikos szövetek mellett természetesen a maguk teljességében érvényesülnek a sima egyszerű szövetek is. Sőt díszesebb ruháink első sorban ezt alkalmazzák, míg amazok a sport, utazó és egyszerűbb ruhák anyagát adják. Egyiket nem pótolhatjuk a másikkal, mert mindenkire szükség van. A készítményük is annyira különbözik egymástól, mint azt az alkalom — melyre készülnek — megköveteli. A csikos ruhák rendszerint rövid kabátal vagy boleroval készülnek, melynek legfőbb díszje a *letöltött pánt*. Az alj rendszerint kerek szabott, a

földet nem éri és így a czélszerűség jegyében készül.

Teljesen különbözik ettől a látogató vagy versenyruha, másként öltöznek a nők a kiállításokra vagy délutáni teákra. Annyira megye a különbség, hogy nem kiméli meg a keztyűt, cipőt sőt alsóruházatot sem. Külön élvezet ez a nőknek, megszerezni mind e részleteket. Igazságot pedig abban kell keresnünk, hogy a nőknél nagyhatalom a ruha. Szép keretben minden jobban érvényesül és ez első sorban áll a női szépségre nézve.

Mint érdekes újításról kell megemlékeznünk a derékkal egybeszabott újjakról. Így szóval elmagyarázni ezt rendkívül nehéz, — látni kell. A tény az, hogy az újj, a váll, a derék elő- és hátrésze egy darabból van szabva, illetve minden derék csupán két részből áll. Elképzelni is nehéz ennek elrendezését, de a redők mégis kifogástalanul simulnak az újfajta derék viselőjének alakjához és a kar mozgása legkevésbé sem lesz akadályozva.

A csipke csaknem kizárólagos díszje lesz a nyári ruhának. Még pedig nem a gyári termékeket kell ezalatt érteni, hanem ama remekeket, melyek csakis kézimunka révén létezők lehetnek. Első helyen az ir csipkék állnak, melyek horgolásból állnak. Ezt az egyszerű munkát csaknem minden nő ismeri, de nem a most elterjedt kivitelben. A finom hálólalapról élesen ütnek el a szébbnél-szebb minták és a nyári ruhán ennél hatásosabb dísz el sem képzelhetni. A mellett az ir csipkét mindenki maga is elkészítheti s így könnyen hozzáférhetővé válik. Mert különben vagyon ér egy-egy szebb példány. Az általánosan kedvelt technikát újabb magyar mintákkal is készítik. Az új magyar csipke máris széles körben hódított «setneki csipke» néven. A kivitel teljesen azonos azzal, a melyet Angliában már évtizedek óta készítenek és viselnek. De a minták mindegyikében ott látunk valami kedves, hazai vonatkozást. Reméljük, hogy a nyár folyamán sűrűn látjuk majd a magyar nők nyári ruháján.

S. Bella.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Illyés Bálint költeményei. Veterán költőnk, Illyés Bálint most gyűjti össze régi költeményeit; egyelőre egy kötetet adott ki belőlük. Mind csupa hazafias költemény, vagy hatvan darab, a hetvenes-nyolcoszavas évek jellemző modorában írva. A költő emelkedett hangra, választékos előadásra igyekszik, kedvelt műformája az óda, abban a formában, a hogy egykor Arany János énekelte Széchenyi emlé-

ketét. A szónoki hév néha túlerős benne s a kenetesség színében jelen meg, — ilyenkor a verset csak mérték és rim teszi verssé, nem a tartalom s a kifejezés művészi volta. A kötet öt ciklusra oszlik. Az elsőben általában hazafias költemények vannak: lelkesedés a szabadságért, búsongás a haza sorsán. A második ciklus alkalmi költeményekből áll márczius 15-ikére és október 6-ikára, a harmadik rész Rákóczi és Kossuth emlékeztet éneki, a negyedik a költő bajtársainak, a szabadságharcz honvédeknek dicsőségét, az ötödik végül rövidebb verses elbeszélések ad, nagyobbára a magyar történelemből vett tárgyakat, hazafias motívumokkal.

Ovidius: «Amores». Fiaatalabb latin filologusaink között Némethy Géza az, a ki a legtöbb elmélyedéssel és intenzitással művelte tudományát. Szövegkiadásai apparátusok gazdagságával, a bennük nyilvánuló filológiai akribiával valóban tudományos színvonalon állanak, összefoglaló munkái Vergiliusról, a római elegikusokról stb. előkelő szempontjaikkal, éles elemzésükkel s előadásuk világosságával tünnek ki, tudós szakembernek és laikus érdeklődőnek egyformán kedve telhetik bennük. Most egy újabb kritikai szövegkiadás látott napvilágot az Akadémia kiadásában: Ovidius híres elegiáinak, az «Amores»-nek szövege, teljes apparátussal, mely a nemzetközi filológiai buvárkodás óriási körében is figyelemre tarthat számot. A szakember sok új dolgot talál benne, a melyek egyes pontokra nézve felvilágosítják, kivált a mi Ovidiusnak más római költőkhöz való viszonyát illeti s e mellett igen jól használják filológus egyetemi hallgatók is, mert az ő kívánalmait is szembe előtt tartotta a tudós magyarázó.

I. Rákóczi György és a lengyel királyság. Dr. Lukinich Imre ily című akadémiai felolvasása épen most talán érdekelné fogja olvasóinkat, mert olyan történeti eseményre van kapcsolatban, melynek költői feldolgozását e lapokon olvashatni hétről-hétre Pékár Gyula regényében. A gróf Bethlen-család keresdi levéltárában végzett kutatásokon alapuló értekezés I. Rákóczi Györgynek lengyelországi összeköttetéseiről szól, a lengyel korona megszerzésére irányuló diplomáciai tárgyalásokról, melyek ugyan eredményre vezettek, de későbbi folytatásuk II. Rákóczi György alatt Erdélyre a legszomorúbb napokat virrasztotta. A derék hisz tanulmány sok tekintetben kitölti azokat a hiányokat, melyeket az eddigi kutatások fenyegettek.

Vác vára és képei. Dr. Tragor Ignác és cím alatt igen tartalmas és értékes történeti munkát adott ki. Összegyűjtötte a szülővárosára vo-

natkozó régi, a XVI-dik és XVII-dik századból való képeket s rendkívüli utánjárásal meghatározta, a melyeket csak lehetett, kimutatta forrásait, összehasonlította őket egymással. A ki tudja, mekkora utánjárásal, mily türelmes és buzgó kutatással jár az ilyen munka, csak az méltányolhatja igazában azt a munkát, a melyet dr. Tragor végzett. A magyarországi török harcoknak óriási, a terjedelmes munkák százaire menő irodalma van, ezek majd mind metszetekkel jelentek meg s majd mind egyikeben van Vácra vonatkozó metszet. Ezeket meghatározni, egymással vonatkozásba hozni, történeti és topográfiai értéküket megállapítani nem csekély fáradság annál inkább, mert tudományos intézeteink ebben a tekintetben az úttörés munkáját is alig végezték el. Dr. Tragor munkája második részében sok történeti érzékkel vonja le az egykorú képekből a megfelelő következtetéseket s egyéb eredeti források alapján is lehetőleg meghatározza Vác város topográfiáját a török időkben. Önzetlen fáradozással készült könyve igen becses és tanulságos adaléka a magyar városok történetének.

A szabadság vértanú. Farkas Emőd talán legtöbb szorgalommal és sikerrel dolgozik az alantasabb néposztályok, a műveletlenek és félműveltek olvasási kedvének kielégítésén. Ez nem is olyan megvetendő feladat, ha az ember úgy fogja fel, mint ez a szerény, becsületes törekvőű író, ha a ponyva és a rémregények közönségét akarja megnyerni a maga magasabb kulturájú czéljainak. Rendesen a közönsége hazafias érzelmeihez fordul, a magyar történelemből, főleg a szabadságharc és az utána következő szomorú idő történetéből veszi tárgyait. Ez utóbbira vezet legújabb munkája is; színtere a szomorú emlékü új-épület, tárgya Haynau bőségs kegyetlensége, gróf Batthyány Lajos ártatlan rabsága és halála s Teleki Blanka üldöztetése. A historiai tényekhez ragaszkodva, de olvasó körének igényeihez alkalmazkodva mondja el történetét, lelkesítő, pathetikus hangon, de nem túresen és izléstelenül. Az irodalmi nagyolás lenézheti az ilyen munkát, de a ki a dolgokról komolyan és méltányosan ítél, el kell a kelli a maga szempontjából való értékét.

A Balaton környékének egyházai és várai a középkorban. A Balaton tudományos tanulmányozásának eredményeiről beszámoló nagyszabású válatában dr. Békefi Remig egyetemi tanár terjedelmes munkát írt a Balaton környékén a középkorban állott templomokról és várakról. A tudós szerző sorra veszi Veszprém, Somogy és Zala vármegyék középkori templomait és várait, közli a történeti adatokat, melyeket levéltári buvárlatai során felkutatott s a ma is meglévő emlékeket képen is bemutatja. Békefi Remig mint szorgalmas és megbízható adatgyűjtő tett eddig is történettudományunknak hasznos szolgálásokat, e legújabb munkája is jellemzi lelkiismeretességét és kitartó szorgalmát.

Új könyvek:

«Az ördög. Vigjáték három felvonásban, írta Molnár Ferencz. Budapest, Franklin-Társulat; ára 2-50 korona.

Illyés Bálint költeményei. Budapest, Singer és Wolfner kiadása.

P. Ovidius Nasonis Amores; edidit, adnotationibus exegeticis et criticis instruxit Geyza Némethy. Budapest, M. T. Akadémia kiadása. Ára 6 korona.

I. Rákóczi György és a lengyel királyság. Írta dr. Lukinich Imre. Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 1.20 korona.

FALUSI ÁRUS.

Vác vára és képei. Kép és helyrajzi tanulmány, írta dr. Tragor Ignác. Vác, a váci muzeum kiadása; ára 10 korona.

A szabadság vértanú; regényes korrajz a szabadságharczról. Írta Farkas Emőd. Budapest, Vass József kiadása.

A Balaton tudományos tanulmányozásának eredményei; kiadja a magyar földrajzi társaság Balaton-bizottsága. Hamadik kötet III. szakasza: A Balaton környékének egyházai és várai a középkorban, írta Békefi Remig; Budapest, Kilián Frigyes bizománya.

HALÁLOZÁSOK.

HALMOS JÁNOS Budapest székes főváros nyugalmazott polgármestere meghalt április 17-én Budapesten, hosszas betegeskedés után a Hercul-féle sanatoriumban, hol orvosi műtétnak akarták alávetni, de a halál megakadályozta. Halmos 1847-ben született Budapesten. Ügyvédi gyakorlatot folytatott, majd 1873-ban, a főváros egyesítéskor a főváros szolgálatába lépett, s 1897-ben választották polgármesterré, 1906-ban vonult nyugalomba. (Részletes életrajzát a «Vasárnapi Ujság» 1897 évi 46. száma közölte). Nejének tavaly bekövetkezett halála után beteg vonult vissza a hivataltól. Halála hírére a fővárosi tanács rendkívüli ülést tartott, melyen azt a határozatot hozták, hogy a tanács megkéri a főpolgármestert, hívjon össze rendkívüli közgyűlést, a mely kizárólag Halmos emlékével foglalkozzék. A közgyűlés jegyzőkönyvében adjon kifejezést őszinte fájdalomának, intézzen részvételt a gyászoló családhoz, a sirra tegyen koszort s Halmos emlékére a jegyzőkönyvben örökítse meg. Határozta el a közgyűlés, hogy a nyugalmazott polgármestert

NAGY VÁLASZTÉK.

GYÜMÖLCSFA-VÁSÁR A VÁMHÁZTÉREN.

a főváros halottjának tekinti és a főváros költségén temetteti el. Megfesteti Halmos János arczképét a közgyűlési társalgó s a tanásterem számára. A tanács elhatározta még, hogy a tanács nevében is tesz koszort a ravatalra s mai jegyzőkönyvében megörökítette Halmos János emlékét. Temetése április hó 20-án lesz.

Elhunytak még a közelebbi napokban: PÁFAY KÁLMÁN magánzó, élete 69-ik évében, Pápa. — ANTAL KÁROLY, 70 éves korában Szatmárnémetiben. — KOLLAR JÁNOS volt 48-as honvédfőhadnagy, urad. jószágigazgató, Zólyom megye tiszti ügyésze 81 éves korában Besztercebányán. — FERENCZY ISTVÁN állami főgimn. igazgató 56 éves korában Nagyszébenben. — ID. BECSEK IMRE földbirtokos, ref. presbiter, képviselő testületi tag, 73 éves korában, Kovásznán. — VASSKÓ ELEMÉR, a «Budapesti Hírlap» belső munkatársa, április 17-én meghalt Budapesten 41 éves korában. Errepedés okozta halálát a buggó frónak, a ki 25 estendő óta végezte nagy buzgalommal és pontossággal az újságírás munkáját. Edesatyja, Vasskó Endre, a régi ügyvédi gárda ismert tagja, a mult héten halt meg. — PÉTERICS SZERÁFIUS 48-as honvédsébé, ki több esztendőben vett részt Újvidéken. — HOMORÓDSZENTMARTONI LOKODI JÁNOS volt 48-as nemzetőr, a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla segédhivatalának nyugalmazott igazgatója, a marosvásárhelyi róm. kat. egyházközség főgondnoka, 76 éves korában meghalt Marosvásárhelyen. — PÁNTHY ENDRE olchmi vál. püspök, egri főszékesegyházi nagyprépost kanonok Egerben. A megboldogult összes vagyonát, körülbelül egy millió koronát részint egyházi, részint kulturális célokra hagyta. — OSÁVÁS IMRE nyug. királyi táblabíró, heves-nagykunsági egyházmegyei volt tanácsbíró, 77 éves korában Kunhegyesen. — SZEREMLY SÁNDOR, a balassagyarmati főgimnázium negyedik osztályának volt tanulója, 15 éves korában Szécsényi községben. — WÁNYI ALajos nyug. magyar királyi főbányatanácsos, a vaskoronarend lovagja 64 éves korában Pozsonyban. — KORÉNY ACOSTOS magyar királyi államvasuti főfelügyelő 68 éves korában Budapesten. — PETRASEVICH ENDRE királyi tanfelügyelő, 73 éves korában meghalt Vácson. — IDŐSB LÁSZLÓ JÓZSEF 68 éves korában Pécelen. — BENICZKY ALADÁR 54 éves korában Mauer-Öhlingen. — DEUTSCH DÁVID 77 éves korában Budapesten. — KUDELKA GELLÉRT aranyismis éldozópap, a szentferencziek székesfejérvári rendházának főnöke, 77 éves korában Székesfejérvárott. — VANISS KÁROLY, a központi statisztikai hivatal tisztviselője, a II. kerületi függetlenségi párt jegyzője 55 éves korában Budapesten. — GREMSPEGER ISTVÁN apátkanonok 72 éves korában Székesfejérváron.

Özv. várad és micskei BARANYI KÁROLYNÉ, szül. hosszúmezői Nagy Rebeka, Baranyi Odón földbirtokos és volt képviselő édesanyja Budapesten. — Özv. KACZVINSZKY JÓZSEFNÉ, szül. Retter Cecília 93 éves korában Kassán. — Özv. LOHR ANTALNÉ, szül. Seitz Róza, néhai Lohr Antal székesfővárosi építész özvegye 78 éves korában Budapesten. — BÉKÁSSY SÁNDORNÉ, szül. Rajner Ilona 33 éves korában Budapesten. — Özv. BERETVÁS FARKASNÉ, Beretvás Irma földbirtokosnő, Nagykorós egyik legelőke-lőbb családjának tagja, 62 éves korában. — Özv. KLEIN ALBERTNÉ, szül. Lübeck Cecília 85 éves korában Budapesten. Halálát fiaim, dr. Schulhof Jakabon, az Orvosi Kaszinó elnökén és Kallós Éde szobrászművészen kívül nagy rokonság gyászolja. — KRAMER MÁRIA, 73 éves korában Budapesten. —

AZ «AGRÁRIA» TENGERSZÁR-TÉPŐ GÉP.

ÖZV. BARTAL JÁNOSNÉ, szül. olgyai Olgyai Erzsébet 88 éves korában Pozsonyban. Az elhunytban Bittó Dénes pozsony megyei főispán nagyanyját gyászolja. — DRÁK SÁNDORNÉ, szül. Kaszap Aranka 45 éves korában Budapesten. — ARANY ILONKA, Arany Ferencz 14 éves leánya Budapesten.

TENGERSZÁR-TÉPŐ GÉP.

— Új magyar találmány. —

Daranyi földművelésügyi miniszter a legutóbbi tattersalli tenyészállatvásár alkalmával személyesen is megtekintette azt az eredeti magyar szabadalmat, mely egyrészt hivatva van a tengeri szárának tényleges takarmány értékét adni, másrészt hatásos eszköze lesz az állattenyésztés növekedésének. Vajmi gyakran történnek kísérletezések különböző találmányokkal, de csak nagyrítván látjuk, hogy egy-egy találmány beváljon, — és ma, midőn kormány, társadalom vállatve igyekszik iparunk önállóságát előmozdítani, kétszerte jobban esett tapasztalunk ezen új, Ásványi által feltalált gép bemutatása alkalmából, hogy a magyar elme hazai iparunkat ismét gazdagította egy elmés, értékes és mindenekfelett hasznos találmánnyal.

Magyarországon a statisztikai adatok szerint évenként körülbelül 480,000 holdon termelnek tengerit. Az újabb beállott munkáshíján következtében sok nagyobb gazdaságban, a hol eddig mind kapásnövényt, burgonyát termeltek, attértek és át-tértek a részben olcsóbb művelésű tengeri-termelésre úgy, hogy egyáltalában nem lehetetlen, hogy a közel jövőben Magyarországon a tengerivel bevett terület el fogja érni az 1—2 millió kat. holdat. Ha csak 20 métermázsas tengeriszártermést veszünk is alapul katasztrális holdanként, a mi tekintettel az általános nagyszárú tengerire, aránylag alacsony átlag, évenként 10 millió métermázsas tengeriszár áll rendelkezésre. Minthogy pedig a tengeriszár nem csekély tápértékkel bír, igen tekintélyes összegre rúg az így kárba vesztett takarmány értéke, miután a tengeriszárnak ép legvastagabb részeiben van a legértékesebb táperő.

Ezen a bajon segít az Ásványi-féle «Agrária» tengeriszár-tépőgép, mely a tengeri szárát a szálás takarmánnyal egyértékűvé teszi. Ugyanis a gép a tengeriszár legvastagabb részeit, bütkeit is olyképen és úgy széttepi, hogy abból akár fűlesztés, akár zombolyázás vagy vermelés útján megfelelő takarmány válik.

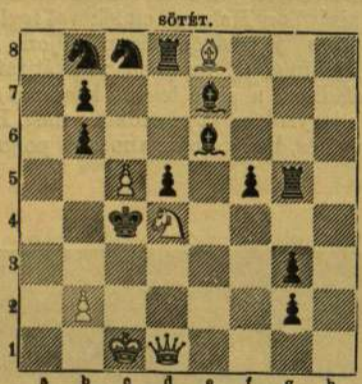
A gép meglepő egyszerűségét csak hihetetlen munkaképessége mulja felül, ugyanis 400—500 métermázsas tengeriszárat képes feldolgozni 10 óra alatt és a Tattersallban az «Agrária» magyar gépforgalmi

részvénytársaság által tartott bemutatáson a jelenlevő vendégek nem győzték dicsérni a gép nagyszerűségét, mely egy rövid óra alatt 40 métermázsas tengeriszárát dolgozott fel teljesen puha-fogású takarmánnyá.

Valóságos átalakulást van hivatva előidézeni az gép a gazdálkodásban, mert a tépett tengeriszárból előállított takarmány folytán tetemesen fejleszhetjük állattenyésztésünket, ugyan ily arányban növelhetjük trágyakészletünket és ugyan ily arányban szabadíthatjuk fel a takarmánytermelésre felhasznált területet esetleg más célokra.

SAKKJÁTÉK.

2532. számú feladvány. Ehrenstein Mórtól Budapest.

Világos indúl és a negyedik lépésre mattot ad.

A 2523. sz. feladvány megfejtése dr. Gold S.-től.

A szerző szerint a megfejtés a következő:

- Világos. Sötét. 1. He6-g5 ... Ke3-d4 2. Fd3-d6 ... Kd4-e3 3. Fd6-c5 ... f5-f4 4. Bb2-e2 † matt, több változattal.

A feladvány azonban, sajnos 2...f5-f4 után nem oldható meg. Megfejtőink nagy része ilyen formában közölte velünk a megfejtést.

A 2524. sz. feladvány megfejtése Ludányi Antaltól.

- Világos. Sötét. 1. g2-g3 ... Hh4-c5 (a) 1... Bb7xc7 2. Vg5-d5 † ... Hc3-d5 2... Vg5-d2 † ... Kd4-e3 3. Hc7xb5 † matt. 3... Vd2-d6 † matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör».

A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludányi Antal. — Wyschogrod Pál. — Dénes Lajos (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintz Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Ágnes (Szeged). — Hoffbauer Antal (Léptóvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészey József (Győr). — Szopók Árpád (Környezbánya). — A «Zborói Társaság». — A «Kálcsai Katolikus Kör». — Vöröös Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodásnylak). — A «Duna-földvár Egyenlőségi Kör» (Dunaföldvár). — Baresa Mihály (Biharudvari).

KÉPTALÁNY.

A 12-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Az élet rövid béke s hosszú harc.

Szerkesztői üzenetek.

Emlékeim. Némi kis technikai ügyesség leszámításával nincs a versben semmi, a mivel sikerre pályázhata.

Ablakomon. Nem jó tavasz. Már régóta. Halvány nappal és Petőfi utánzatok, alig van közülük egyben is eredeti vonás.

Vihar előtt. Van valami a gondolatában, de épen ezt, a közelgő vesztés sejtelmének félelmetes voltát nem bírja megérzőkíteni.

Falun. Hogy jobb lett volna falun, földművelő sorban maradnia, — ezt már sok szerző megírta má-

sok eredetiben is. Ez a vers nem tud a dologról semmi újat mondani.

Kossuth mauzóleumánál. Kint a Körös mellett Semmitmondó dolgok, nincs bennük mélység, még a hangulat is nagyon halvány.

Székesszékfővár. N. M. A. «Mégis mozog a föld» fonalakja nincs se Kisfaludy, se Katona alakjából csinálva, hanem egész önállóan alakította a költő s belevevett egyes motívumokat mind a kettőnek életéből. A kérdézet színmű minden könyvkereskedésben kapható; az árát ott lehet megtudni.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Messaline - és «Henneberg-selyem» 60 kr.-tól felebb, hermentive és vámmentesen. Minta postafordulattal. Megrendelések bármely nyelven intézendők.

an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

A Bőr- és Lithion-tartalmú, természetes és vasmentes Salvator-forrás kitünő sikerrel használják vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmáinál és köszvényénél, a cukorbetegségnél, az emésztési és légzési szervek hurutjainál. Kapható ásvány vizerekesedésekben vagy a Selyem-Lipóci Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfrakpart 8.

SARG-féle 60 KALODONT LEGJOBB FOG-CRÉME

Vesszőparipa-lilliomtejszappan BERGMANN és TÁRSA cégétől, Dresden és Tetschen E/m. a naponta beérkező elismerő levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a leghatásosabb szappan marad az összes gyógyszappanok között, szeplő ellen, valamint gyöngye, puha bőr és rózsás arcszín elnyerésére és megtartására. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban és drogueriában, illatszert- és fodrászüzletben. 12142

REIS KÁROLY KALAP GYÁRI RAKTÁRA Budapest, Andrassy-út 16. sz. Alapítva 1886.

Dívtos kemény kalap, fekete 5, 6, 7, 8, 10 és 12 K — szürke vagy barna színekben 6, 8, 10 és 12 K. Teljes árjegyzékemet a Vasárnapi Ujság március 10-iki számában 200. és 201. oldalán szíves figyelmébe ajánlom. Ezen árjegyzékot a czég kívánatra, bankinek portómentesen megküldi. 12127

Rohitsch-Sauerbrunn Stajerország. Vasut, posta és táviró. Prospektus ingyen az orsz. fürdőigazgatóságtól. Fénykép sötét kamra nélkül. Legegyszerűbb és legkönnyebb módszer kezdőnek. Legmegbízhatóbb módszer előhaladottaknak. Kodak NC filmek na fény mellett fejlesztetnek a kodak napfényt fejlesztő TANK gépben. Argyezékek ingyen és bérmentve mindenütt kaphatók. KODAK Társaság korlátolt szavatosság mellett. Wien, I., Graben 29. sz. (Közvetlen a Pestis-oszlop mellett.)

MAGGI IZESÍTŐ javítja a leves ízét. Készíti Maggi Gy. és Tsa, Wien, IV/L.

„AGRÁRIA” kukoriczaszár-tépő gép. Ásványi szabadalom. Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárásról készséggel nyújtunk. Levélzím: AGRARIA Budapest Váci-út 2. sz.

Minden hangzatos frázisnál szebben beszél a tett! Tegyen tehát próbát a Szenthe-féle Mariska krém-mel és meglepődik annak gyors és biztos hatásán. Három nap alatt eltüntet mindennemű arctisztatlanságot, úgyszintén bárszomsimává varázsolja a kezét. — 1 tégely ára 1 K, hozzá szappan 70 f., poudre 1 K. Kapható a készítőnél, SZENTHE LAJOS gyógyszerésznél, Budapest, VII. Damjanich-u. 2.

Hazai termék! Hazai termék! a Mohai ÁGNES-Forrás Elsőrendű természetes szénsavas natrontartalmú ásványvíz. 12158. Ideges gyomorhaj, légeső, tüdő, gyomor- és bélhurut, esztőlgyulladás, vese és hólyagbántalmak esetében kitünő eredménnyel használhatók, kellemes borzít. 1 1/2 literes üvegekben 36 fillér. Üres üveget 8 fillér térül vissza. 12176. Mindenütt kapható. A forrásokelőség. Főraktár ÉDESKUTY L. es. kir. udv. szállítónál Budapest, V., Erzsébet-tér 8. Telefon 16—32.

Magyar asszonyok! valódi honvágyunkból ingyen küldünk a Magyar Iparcsarnok Kaposvártól. 12074. Rónai nagyszálloda Pöstyén legnagyobb kényelemre berendezve a radiumtartalmú kéniszappfűrdőben. 12145. Sachsen-Altenburg. Technikum Altenburg. Gőzépítés és elektrotechnika. Papírtechn. Automobiltéchnika. Élelmiszer- és vízszükség. Program ingy.

Selyem van divatba! Kérjen 10 filléres levelezőlap mintákat a mi tavaszi és nyári újdonságainkból ruhák és blousok számára: Echizen, Taffetas lustré, Louisine, a jour, Mousseline 120 cm széles K 1-20-tól felebb fekete, fehér, egy- és tarkasziút, úgyszintén hímzett blousokat és ruhákat hatáiban. Mi csak jótállással kezeskedeti selyemszövetet adunk el direkt magánfeleknek, vám- és portómentesen a lakásba szállítva. SCHWEIZER & Co., Luzern U/24. (Svájc.) Selyemszövet-kivétel. Kir. udv. szállítól.

MARGIT GYÓGY-FORRÁS („Margittépe” Beregmeyje) gyomor, belek, húgyhólyag a különösen a légzőszervek hurutos bántalmáinál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete főzőg lenn. Megrendelhető: Édeskuty L.-nél Budapesten és a forrás kezelőszéknél Munkácsen. 12096

Hölgyeink figyelmébe ajánljuk a széles körökben előnyösen ismert Gyovay Vilma vállfűző-üzletét hol a legkényelmesebb francia szálas ruha-formák készítenek és raktáron vannak. Vidéki rendelésnél sűkéses a derek-, mell- és csípő-bőség mérése, továbbá az egész hossza a fűzőnek, ezt egy jól áll ruha felett kelvanni minden lezsimítás nélkül; méretük után 8 tról készítenek kiváló fűzőket. Has és csípőfűző, mely a hasat lefűzi, a mellett pedig teljesen szabadon hagyja két pár bariarvatar-tól ára 7 ft. Kész fűzők 4 tról tejben. Csípőszoritók, melltartók raktáron. GYOVAY VILMA fűző-készítő Budapest, IV., Egyetem-utca 9/b.

Hölgyeink figyelmébe! COSTÜMÖK mérték szerint. Blousok, juponok, pongyolák, aljak, fehéreneműek. dúsz választékban és olcsó szabott árak mellett kaphatók az előnyösen ismert Reich Henrik megnagyobított árúháiban, Budapest, IV., Egyetem-utca 9. sz. Argyezéket nem küldök, de bármilyen beküldött divat-ábra után készítek teljes costumot, pongyolát, bluzt stb. saját műhelyemben. 12187

Katona Géza éttermei

IV. kerület, Váci-utca 38. szám. Müncheni Hofbräu-és a bajor királyi udvari serfentől Részvény udvari-sér a Kőbányai részvény-serfentől. Külön páholyok és termek nagyobb társaságok részére. Tiszta fűzők és izletes étel.

„Klotild kávéház” IV., Váci-utca 38. és Irányi-utca sarkán. — Villamos megállóhely. Minden vasárnapon és ünnepnapon a m. kir. 1-ső honvédség hangversenyes. Katona Géza tulajdonos.

Vértés-féle Sósorszeza Minden házban szükséges.

Amputáltak!

A Keleti-féle mű-lábak és műkezdek a legjobbak és legököltebbek!

A csonk megsebesülése ki van zárva!

Elegáns és könnyű járás!

Több évi jótállás!!!

12150

Keleti J. orthopédiai műintézte jótállás és legelősb gyári árak mellett készít.

Műlábakat és műkezdeket a legököltebb techn. kivitelben. részére műfűzőket, egyenestartókat, járó és támpékekét stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint. Kévéské vagyonosak nagy ártományban részesülnek. Betegtől kocsik rokkantak és lábadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban.

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld KELETI J. orvosi műszergyár Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám.

Vérszegények, gyöngélgedők, idegesek.

Felnőttek és gyermekek találják a dr. Hofmeier-féle „Phorzel“-ban egy kiváló étvágyerjesztő idegerősítő táp- és erősítőszert. Orvosi tekintélyektől ajánlva. Árak: Folyékony kor. 3.50, 5 és 8. Pastillák: 100 drb K 1.50, 400 drb. 4 kor. Por: 25 gr. kor. 1-20, 100 gr. kor. 3.50. Gyermekekpastillák csokoládéval 100 drb a 1/2 gr. K 1.75.

Főraktár: Török József, gyógyszerész Budapest, Király-u. 12. — Kapható minden gyógyszerüzletben.

MORAS. A ki haját szereti, ápolni és megtartani akarja, használja a MORAS. felt. 1832-ben dr. A. MORAS, Köln a/R. E víz abszolút bizonyossággal és meglepő rövid idő alatt megakadályozza a haj kihullását, a hajnak fényt és selyemtszagságot kölcsönöz, megszünteti a korpaképződést és hatékonyan elősegíti a haj növekedését és egy üdítő, pompás illatú toletté készítmény. Számos elismerések a magas körökben. Egy üveg ára 3 kor. Mindenütt kapható, vagy a feltaláló gyárához közvetlenül. A. MORAS & Co. Köln a/Rh. Passage 37. és Pötelsteinsdorferstr. 79. Hereg Hohenzollerni udv. száll. Hosszu időn át szállítottak udvaroknak és az arisztokráciának.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, ágykor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor. Egy 4 üveget tartalmazó postaládára 14 kor. 12 fillér franco külföldre.

A Rozsnyay-féle vasas china bor egyike a legelterjedtebb és leg-hatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felülmúlja. Vérszegényeknek különösen ajánlható 11266

HA FÁJ A FEJE, ne tévoldozzék, hanem használjon azonnal Beretvárs-féle MIGRAIN-Pasztillát. Mely 5 perc alatt mindenféle természetű ideges fejfájást, még ha krónikus is, megszüntet. Felülmúl minden eddig ismert szert. Hatása bámulatos, még a leghevesebb fejfájásnál is. 12103. Főraktár: Beretvárs Tamás, gyógyszerész Kispest, Rákóczi-utca 6. Ingyen postal szállítást 3 doboz rendelésnél.

VASÁRNAPI UJSÁG

17. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) HOITSY PÁL. MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 28.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világkrónika“-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postallag meg-határozott viteldíj is esatolandó.

FERENCZ JÓZSEF PRÁGÁBAN.

MONARCHIÁNAK úgynevezett súlypontja ez idő szerint szokatlan helyen tartózkodik. Nem Bécsben, a hol az osztrák császár lakik, nem Budapesten, a hol a magyar királynak van a palotája és nem is a zöld Ischlben, a hol az osztrák császár meg a magyar király munkájának a fardalmait szokta kipihenni — az uralkodó. Ha most valami sürgős közlendője akad fölséges urával akár az osztrák miniszterelnöknek, akár a magyar miniszterelnöknek, utaznia kell mind a kettőnek. De Beck bárónak nem Budapestre, Wekerle dokornak se Bécsbe, hanem mind a kettőnek — zlatá Prágába, az aranyos Prágába. Ott van az a bizonyos súlypont, mert ott mulat Ferencz József császár és király hosszú vendégségben. Teljes két héten keresztül, tehát olyan nagy ideig, a

meddig uralkodók csak — otthon szoktak tartózkodni. Még otthon se mindig. A magyar király otthonának például már akadt olyan esztendeje, hogy nem látta egyfolytában tizenegy napon keresztül a falai között koronás gazdját. A prágai királyi palota meg, a gyönyörű, regényes külsejű Hradsin nem volt koronás lakó hajléka ekkora ideig talán közel száz esztendő óta. Utoljára talán ezernyolczsázharminczhat-ban, a mikor V. Ferdinánd a fejére tette Ven-czel koronáját. Az volt az utolsó koronázás a cseh királyság fővárosában. Azóta használatlan ékszer, heverő drágaság, muzeumi ereklye lett a cseh korona. Ferencz József Ő Felsége nem kívánta a maga fejére. Úgy érzi, hogy elég neki az a kettő, a melyet viselnie kell. Elég nehéz és elég fényes. Talán a tekintélyüknek se válnék javára, ha még több is lenne. Hanem azért a csehektől se szabad rosz né-

ven vennünk, ha fáj nekik az ő koronájuknak ez a mellőzése. Nekünk is nagyon roszul esett, a mikor a mienket se viselték. És a cseh koronának is van rá módja, hogy — egy multra hivatkozék, a mely mult nagy, fényes és nevezetes mult volt már akkor is, mikor eszázári koronának jelenjük se volt még. A prágai várakban királyok laktak már akkor is, a mikor Bécsben soha se láthattak nagyobb urat egy — herczegnél. Azóta bizony nagyot változott a világ. Prágában már réges-régen nem csinálnak történelmet és a történelmet Prága számára is Bécsben csinálják. Az osztrák császár akaratától függ: legyen-e Csehországnak koronás királya, vagy egyszerűen Csehország királyául uralkodjék a nélkül, hogy ezért szükségesnek érzeze a fejére is tenni a Venczelek és Ottokárok Fehétheagnél legurult koronáját.

GANZ ÉS TÁRSA VASÁNTÓ ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSULAT. Városi iroda: Budapest, IV., Ferencz-teret 2. Főbb gyártmányai: Elektromos világító és erőátviteli berendezések, villamos áramok, kőolaj lámpák, Brilláns lámpák reklámjelzők, Elektromos áram berendezések, villamos áramok, kőolaj lámpák, Brilláns lámpák reklámjelzők, Elektromos áram berendezések, villamos áramok, kőolaj lámpák, Brilláns lámpák reklámjelzők.

ELSŐRANGU MAGYAR VASSPECIALITÁS. KRIEGER TOKAJI CHINA-VASBORA. Kapható 3-20 és 6 kor. üvegekben. Legmagasabb vas- és chinin-tartalma és a tokaji bor elsőrendű minősége folytán számos orvostanár rendeli. Övakodjék a silány, bár hangzatosabb reklámmal hirdetett MAGYAR KORONA GYÓGYSZERTÁR Budapest, VIII., Kálvin-tér. 11907

Az asztalosok szövetezati Butorcsarnoka. A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló Butorcsarnok és hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorcsarnoki közönség figyelmét a VIII., József-körút 28. szám, Belváros, Ferencz-teret 1. sz. a. királyi bérpalotában dúsan felszerelt modern és stílusos lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adtnak el. A Butorcsarnok szövetezati kizárólag csak budapesti képesített asztalos- és kárpitos mesterek dolgoznak, ugy Budapest környékén készített, vagy bécsi silány árak eladásával nem foglalkozik. Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 12154 Minden egyes butorcsarnok bizottság által felülbizálva.

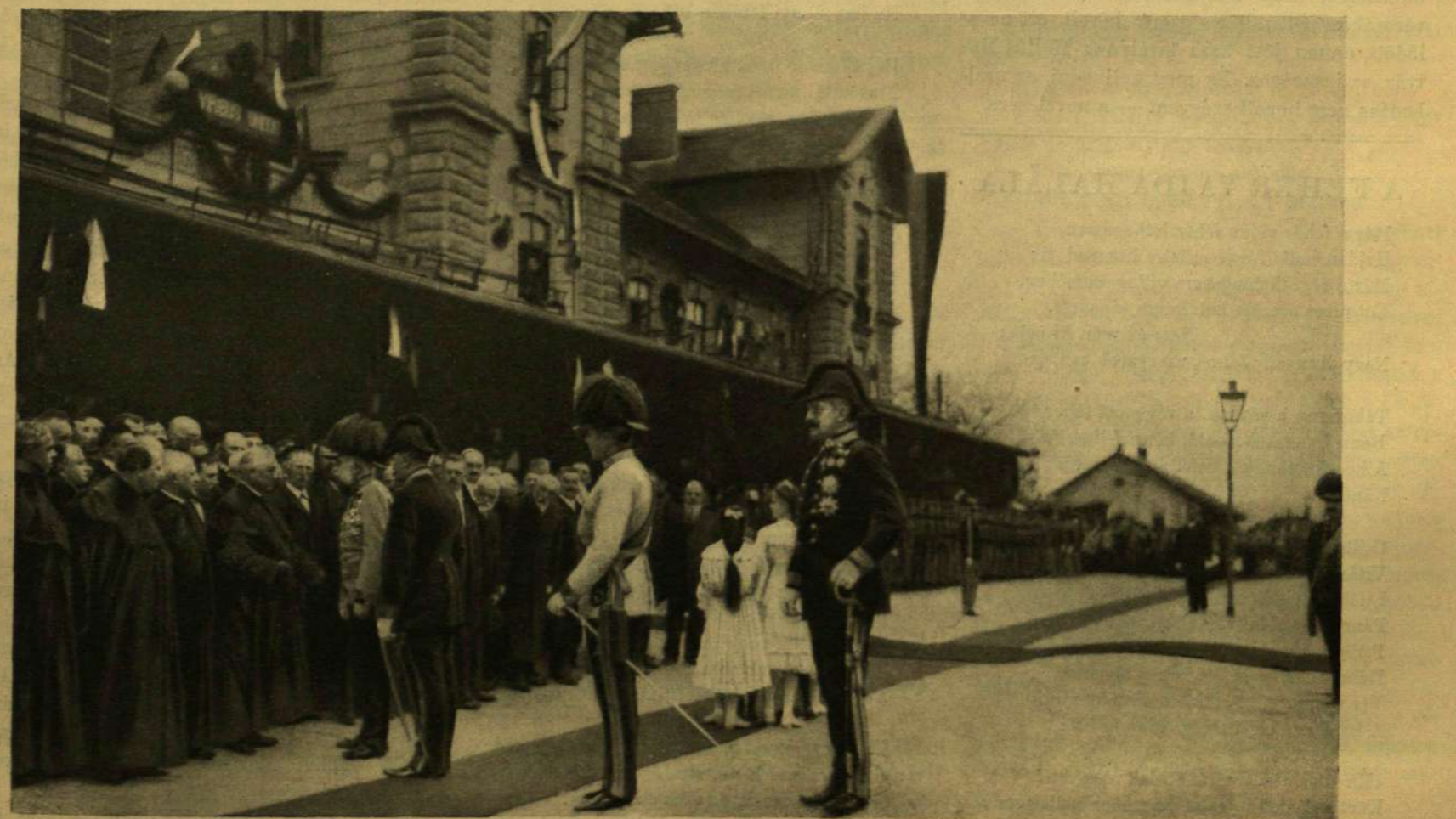
Angel Sport és LAWN TENNIS FELSZERELÉSEK. NAGY VÁLASZTÉKBAN WESZELY ISTVÁN NÁL. BUDAPEST, IV. VÁCI UTCA 9. ÁRJEGYZÉKET BÉRMENVE KÜLD.

Olcso cseh ágytoll! 5 kiló; új foszított 12 K, fehér K. hőlélel pehelytoll foszított 30 K, 36 K. Szállítás portómentesen, utánvétellel. A kicse-relés és visszavétel portó meg-terítés ellenében megenged-tetik. Benedikt Saehsel, Lobes Nr. 60, Pilsen mellett, Böhmen.

Párisi világtállítás „Grand Prix“ 1900 Kwizda-féle Restitutions-fluid. Egy üveg ára 2 K 80 fill. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóerősítő, inak merev-ségénél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. 11744 Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellé-kelt védjegy-geyi valódi. Képes árjegy-zéket ingyen és bérmentve. — Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-ut 26.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölesön R.-T. Irodák: VI., Andrássy-ut 5 sz. a. (szafát házában). Befizetett részvénytőke: 40 millió korona. Elfogad betéteket, lezárástól váltókat és előleget nyújt értékpapírokra. M. kir. szab. oszt.-sorozatú központosító helye: VI., Andrássy-ut 5. Központ-üzlet: IV., Károly-körút 18. sz., IV., Ferencz-teret 4. (Irány-utca sarok), VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., VIII., Csillag-ut 6.

KNUTH KAROLY mérnök és gyáros 11120 Cs. és kir. Jensege József főherozeg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10. Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. Tervek, költségvetések, földelm elölirányzatok gyorsan készíttetnek.

A KIRÁLY MEGÉRKEZÉSE BENESOVBAN.